Wetgeving biologische landbouw voor landbouwers

Teelten,

Weilanden

Veeteelt

PRAKTISCHE GIDS

Wie is Certisys? 4
1 Algemene principes 4
1.1 Kennisgeving van activiteit 4
1.1.1 De verschillende stappen van de controle en certificatie 5
1.2 Verbod op genetisch gewijzigde organismen 6
2 Plantaardige productie 6
2.1 Bemesting 6
2.1.1 Mest uit de veeteelt: maximum 2 GVE/ha 6
2.1.2 Enkelvoudige producten 10
2.1.3 Samengestelde meststoffen 10
2.2 Bestrijding van ziekten, parasieten en onkruid 11
2.3 Zaaigoed en plantgoed 12
2.3.1 Uitzonderlijk geval: aardbeiplanten 13
2.3.2 Plantgoed 13
2.3.3 Aromatische kruiden in BIO 15
3 Veeteelt 16
3.1 Keuze van rassen en stammen 16
3.2 Belasting per ha: maximum 2 GVE/ha voor veeteelt 16
3.3 Voortplanting 17
3.4 Teeltpraktijken, gebouwen en uitloop 17
3.4.1 Teeltpraktijken 17
3.4.2 Huisvesting 17
Roosters en strooisel 18
Schoonmaak van gebouwen en materieel 18
3.4.3 Uitloop 18
3.4.4 Zoogdieren 18
Runderen en paardachtigen 18
Schapen Geiten 19
Varkens 19
3.4.5 Pluimvee 20
Huisvesting 20
Kunstlicht 20
Slachtleeftijd van kippen 21
3.5 Voeding 21
3.5.1 Basisprincipe: bio voeders 21
3.5.2 Voeders van het bedrijf of uit de regio 21
3.5.3 Genetisch gewijzigde organismen: verboden 21
3.5.4 Gangbare specerijen, aromatische kruiden en melasse: 1% van het rantsoen 21
3.5.5 Niet-biologische eiwitrijke grondstoffen: uitsluitend voor varkens en pluimvee en maximum 5% 21
3.5.6 Producten uit de visvangst 22
3.5.7 Toegelaten grondstoffen van minerale oorsprong voor dierenvoeders 22
3.5.8 Andere toegelaten grondstoffen voor dierenvoeders 22
3.5.9 Toegelaten additieven voor dierenvoeders 22
Technische additieven 22
Toegevoegde voedingsstoffen 23
3.5.10 Producten uit omschakeling 24
3.5.11 Beperking van de hoeveelheden concentraat 24
3.5.12 Ruwvoeder voor varkens en pluimvee 24
3.5.13 Voeding van jonge zoogdieren: moedermelk 24
3.6 Preventie en diergeneeskundige zorgen 25
3.6.1 Fytotherapie, homeopathie, behandeling met spoorelementen en mineralen 25
3.6.2 Synthetische chemische allopathische middelen en antibiotica: curatief en op voorschrift van een veearts 25
3.6.3 Inenting: toegelaten 25
3.6.4 Groeistimulatoren en hormonen: verboden 25
3.6.5 Wettelijk verplichte behandelingen 25
3.6.6 Declassering van meer dan driemaal behandelde dieren 25
3.6.7 Aan het controleorgaan te bezorgen informatie vóór de verkoop 26
3.7 Aankoop van niet-biologische dieren: beperkt 26
4 Bio en niet-bio in één bedrijf 27
4.1 Plantaardige productie 27

4.2 Dierlijke productie 27
4.2.1 Beweiding van biopercelen met gangbare dieren 27
5 Omschakeling ***28***
5.1 Omschakeling van gewassen 28
5.1.1 Eenjarige teelten* 28
5.1.2 Weiland en blijvende voedergewassen 29
5.1.3 Andere doorlevende gewassen. 29
5.1.4 Buitenruimte voor niet-herbivoren 29
5.1.5 Verkorting van de omschakelingsperiode 29
5.1.6 Verontreiniging 30
5.2 Omschakeling voor dieren 30
5.2.1 Omschakeling van het hele bedrijf 30
5.2.2 Omschakeling van dieren met het oog op bio melkproductie 30
Voeder 30
Dieren zelf 31
Melk 31
6 Opslag van niet toegelaten producten ***31***
7 Verwerkte producten ***31***
7.1 Producten met 95% ingrediënten uit de biologische landbouw 31
7.2 Verwerkings- of opslagactiviteiten verricht door onderaannemers 31
8 Etikettering, publiciteit ***31***
8.1 Producten met 95% ingrediënten uit de biologische landbouw 31
8.2 Producten met minder dan 95% ingrediënten uit de biologische landbouw 32
8.3 Plantaardige producten in omschakeling 32
8.4 Verwijzing naar het controleorgaan 32
9 Producten transporteren in gesloten containers ***32***
10 Rechtstreekse verkoop op het bedrijf ***32***
11 Nagaan van de biologische garanties van de grondstoffen ***33***
11.1 BIO-producten of producten in omschakeling 33
11.2 Zaden en aardappelpootgoed 33
11.3 Meststoffen, bodemverbeteraars, reinigingsproducten en ontsmettingsproducten voor gebouwen 33
Meststoffen of bodemverbeteraars 33
Gewasbeschermingsmiddelen 34
Reinigings - en ontsmettingsmiddelen van stallen en installaties 34
11.4 Voeders voor varkens/pluimvee 34
11.5 In geval van twijfel 34
12 Controlevereisten ***34***
12.1 Controle systeem 34
12.1.1 Erkenningscontrole 35
12.1.2 Steekproefsgewijze controles 35
12.1.3 Jaarlijkse hernieuwingscontrole 36
12.2 Toegang tot ruimten en documenten 36
12.3 Up to date te houden documenten 36
12.3.1 Geld- en goederenboekhouding 36
12.3.2 Teeltaantekenboek 36
12.3.3 Veeboeken 37
12.4 Identificatie van de dieren 37
12.5 Verkoop van dieren 37
12.6 Verwerking 37
13 Premies voor biologische landbouw ***37***
14 Nuttige adressen ***38***
Vlaamse Overheid 38
Afdeling Duurzame Landbouw Ontwikkeling Agentschap voor Landbouw en Visserij 38
Bioforum Vlaanderen An Jamart Quellinstraat,42 - 2018 ANTWERPEN Tel: 03/286.92.72 an.jamart@bioforum.be
www.bioforumvlaanderen.be 38
Bio zoekt boer Nauwgezette begeleiding van de stappen tot omschakeling. 38
Nota's 39
CERTISYS 40

Wie is Certisys?

CERTISYS is meer dan 30 jaar geleden ontstaan uit een team landbouwspecialisten die zich met een duidelijk doel verenigden: onze planeet beschermen door bij te dragen aan een landbouw met respect voor onze planeet. Hun missie was helder maar ambitieus: een betrouwbaar controle -en certificatiesysteem opbouwen dat bijdraagt aan de geloofwaardigheid van de biologische landbouw. Een certificatie die de biolandbouwer de kans biedt zijn producten aan een correcte prijs te verkopen.

We zijn ondertussen al meer dan 30 jaar actief, en werken in België, Luxemburg en Afrika en beschikken eveneens over een internationaal netwerk. We werken samen met een groeiend aantal landbouwers en bedrijven in de voedingssector, en we richten ons eveneens op duurzame ontwikkeling**.**

Gebaseerd op waarden zoals nabijheid, ethiek, onafhankelijkheid, transparantie en onpartijdigheid, werkt CERTISYS mee aan de ontwikkeling van duurzame landbouw en voeding, met respect voor mens, dier en planeet. CERTISYS werkt nauw samen met alle leden van de biologische sector: marktdeelnemers (landbouwers, verwerkers, verdelers, verkooppunten en importeurs), consumenten en de keten organisaties, om samen de biologische landbouw te ontwikkelen en te promoten.
Certisys beschikt over de nodige menselijke, materiële en financiële middelen om haar missie uit te voeren en haar doelstellingen te bereiken in overeenstemming met de waarden die het bedrijf promoot.

1 Algemene principes

Dit document is slechts een samenvatting van de regels die gelden voor biologische landbouwproductie in Vlaanderen (in het bijzonder voor gewassen, runderen, paardachtigen, schapen, geiten, varkens, leg- en vleeskippen). Voor de toepassing van de regelgeving dient u terug te grijpen naar de wetgevende teksten zelf. De toepasselijke wetteksten zijn

- De **verordening (EG) nr°834/2007** en de toepassingsverordeningen erbij
- **Besluit Vlaamse regering van 12/12/2008**. Dit besluit heeft betrekking op de productiewijze en de etikettering van biologische producten.

Voor de andere deelsectoren: ander pluimvee (eenden, ganzen, enz.), konijnen, bijen, hertachtigen, aquacultuur en slakken, dient men rechtstreeks te rade te gaan bij de Europese en Vlaamse regelgeving.

1.1 Kennisgeving van activiteit

Elke producent die de termen 'biologisch', 'ecologisch', 'organisch' en verkleinwoorden, afkortingen en vertalingen gebruikt die verwijzen naar de biologische productiewijze, zowel in de etikettering als in reclame of op facturen, moet zijn activiteit bekendmaken en zich laten controleren.
Al wie biologische producten verwerkt (bereiding of verpakking), invoert, opslaat of verhandelt, dient zich eveneens officieel te laten controleren.
Dat geldt ook voor loonwerkers of onderaannemers (bijvoorbeeld voor het drogen van granen of het slachten van dieren).

In deze context wordt verstaan onder **onderaannemer:** een marktdeelnemer die een bepaalde marktactiviteit uitvoert in opdracht van een andere marktdeelnemer, waarbij de onderaannemer eigenaar is van alle of een deel van de producten waarop hij de activiteit uitvoert. Een onderaannemer moet een aparte kennisgeving indienen bij een erkend bio controle organisme.

Een **loonwerker** hoeft in Vlaanderen geen aparte kennisgeving te doen. De activiteiten van de loonwerker vallen in dit geval onder de verantwoordelijkheid van de marktdeelnemer die de activiteit heeft uitbesteed.

In deze context wordt verstaan onder **loonwerker**: een subcontractant die een bepaalde activiteit uitvoert in opdracht

van een marktdeelnemer, zonder eigenaar te zijn van de producten waarop hij die activiteit uitvoert.

Het ingevulde en ondertekende **kennisgevingsformulier** moet samen met het formulier **kennisgeving van percelen** opgestuurd worden naar een erkend controleorgaan, zoals Certisys, met **twee exemplaren** van het ondertekende **contract**.

De kennisgeving gaat in op de datum van ontvangst van al deze documenten door het controleorgaan.

1.1.1 De verschillende stappen van de controle en certificatie

1. INFORMATIE

Neem contact op met CERTISYS om een **informatiepakket** te ontvangen. Dit omvat onder andere het **document van kennisgeving**, de **tarieven**, de huidige wetgeving, enz. Informeer u over de Europese en gewestelijke reglementering rond biologische productie en andere wettelijke vereisten rond voedselveiligheid etc... Een FAVV-aansluiting is verplicht om bio certificatie te kunnen behalen.

Vraag informatie bij de instanties die actief zijn rond de biologische landbouw: beroepsverenigingen, consulenten voor biologische landbouw, proefcentra, enz.

⇩

2. KENNISGEVING

U stuurt ons het document van **kennisgeving van de activiteit**, de kennisgeving van de **percelen** en de perceelsaangifte **met de fotoplannen** samen met 2 exemplaren van het ingevulde en ondertekende **contract.**

⇩

3. OPENING VAN HET DOSSIER

Nadat we het document van kennisgeving en twee exemplaren van het ondertekend contract ontvangen hebben, neemt een controleur van CERTISYS-contact op om een **eerste controle** vast te leggen (=erkenningscontrole). Deze controle vindt plaats uiterlijk 60 kalenderdagen

Na het ontvangen van alle documenten. U zal ook een « map voor marktdeelnemers » ontvangen. Tijdens deze **erkenningscontrole** wordt alle onderdelen van de biologische wetgeving overlopen die van toepassing zijn op uw bedrijf. Deze worden opgenomen in een controlerapport/ checklist. Het gaat om zaken zoals de beschrijving van uw activiteiten, de aard en herkomst van het ingangsmateriaal, de conformiteit van uw installaties, enz...
Staalnames kunnen plaatsvinden routinematig op basis van een risicoanalyse of bij twijfel over de conformiteit van de productiemethode. De analyses worden uitgevoerd door een laboratorium dat ISO 17025 geaccrediteerd is. Elk jaar moet een volledige controle van alle verschillende sites plaatsvinden. **De controle- en certificatiekost wordt berekend op basis van vastgelegde tarieven, die goedgekeurd worden door de Autoriteiten. U ontvangt twee keer per jaar een factuur, ongeacht het aantal controle bezoeken.**

⇩

4. CERTIFICATIE

Na de erkenningscontrole presenteert de controleur zijn rapport aan de dienst certificatie die hierover een onafhankelijke beslissing neemt.
In het geval van **conformiteit** wordt u een **certificaat** opgestuurd, dat 15 maand geldig is. Hierin worden de gecertificeerde producten, percelen en dieren opgenomen. Op uw verzoek kan dit vergezeld worden van een Biogarantie® certificaat.
In het geval van **niet-conformiteiten** wordt de **beslissing genomen volgens de sanctietabel en een sanctie barema** dat werd vastgelegd door de overheid. U ontvangt een sanctiebrief om u aan te moedigen om uw niet-conformiteiten recht te zetten. Het is belangrijk om hieraan een positief gevolg te geven, en uw kwaliteitssysteem aan te passen en corrigerende maatregelen te nemen naar aanleiding van de niet-conformiteiten.

⇩

5. BIO VERKOOP

U kan enkel de producten onder de noemer '**bio**' commercialiseren die op uw certificaat vermeld staan.
CERTISYS staat u toe de term 'biologisch' te gebruiken wanneer de periode van omschakeling voorbij is. Een **attest van omschakeling** is beschikbaar voor het eerste jaar in omschakeling alsook een **certificaat** voor het 2e jaar in omschakeling. Dit laat u toe om officieel producten in omschakeling te verkopen.

⇩

6. ONVERWACHTE CONTROLES

De controleur van CERTISYS begeeft zich ook op het terrein om de omgeving te inspecteren, het verloop van het proces. Hij/zij gaat na of elk product - gekweekt, geëxporteerd, geïmporteerd, behandeld, gestockeerd, verpakt of getransporteerd – ofwel op de markt gebracht wordt, conform is volgens de regionale, nationale, communautaire en/of internationale regels voor de biologische landbouw. Steekproefcontroles worden bepaald door een risicoanalyse. In dit geval zal de controleur van CERTISYS de betrokken marktdeelnemers onverwacht bezoeken.

1.2 Verbod op genetisch gewijzigde organismen

Biologische producten moeten geproduceerd worden zonder gebruik te maken van genetisch gewijzigde organismen en van producten die van genetisch gewijzigde organismen afgeleid zijn.
Deze vereiste geldt zowel voor gewassen als voor dieren en zowel voor landbouwproducten als voor verwerkte producten en voor dierenvoeders.
De enige uitzondering betreft diergeneeskundige medicijnen, die wel verkregen mogen zijn met behulp van genetisch gewijzigde organismen.

2 Plantaardige productie

De biologische plantaardige productie bedient zich van bodembewerkings- en teeltpraktijken die het organisch materiaal in de bodem vrijwaren of laten toenemen, de stabiliteit en de biodiversiteit van de bodem verbeteren en verdichting en erosie van de bodem vermijden.
Hydrocultuur is verboden.

2.1 Bemesting

De vruchtbaarheid en de biologische activiteit van de bodem worden behouden en vergroot:

- Door **teeltwisseling over meerdere jaren**, met inbegrip van vlinderbloemigen en andere groenbemestingsteelten
- En door het **uitspreiden van mest uit de veeteelt** en van organisch materiaal, bij voorkeur gecomposteerd en afkomstig uit de biologische teelt.

Geschikte bereidingen met micro-organismen mogen gebruikt worden om de algemene toestand van de bodem of de beschikbaarheid van voedingsstoffen in de bodem of de teelten te verbeteren.
Geschikte bereidingen op basis van micro-organismen of planten mogen gebruikt worden om compost te activeren. Ook biodynamische bereidingen mogen worden gebruikt.

2.1.1 Mest uit de veeteelt: maximum 2 GVE/ha

De aanvoer van mest uit de veeteelt mag niet groter zijn dan het equivalent van de hoeveelheid van 2 GVE/ha, wat neerkomt op 170 kg stikstof per hectare. Dit stemt overeen met het jaarlijks gemiddelde van zowel de mest van het eigen bedrijf als degene die van buiten het bedrijf komt, op de totale nuttige landbouwoppervlakte.

Er wordt bij voorkeur biologische dierlijke mest gebruik. Maar bij onbeschikbaarheid kan ook niet biologische mest gebruikt worden mits deze afkomstig is van een grondgebonden veehouderijsysteem.

Teneinde het gebruik van mest van biologische bedrijven op biologische percelen in Vlaanderen te stimuleren en te verhogen, gelden volgende regels vanaf 1 januari 2018:

- Verbod op het gebruik van gangbare zeugenmest op biologische percelen;
- Verplichting om bij gebruik van dierlijke mest minstens 20% van de opgebrachte stikstof via dierlijke mest uit biologische dierlijke mest te halen.

Met dierlijke mest wordt bedoeld excrementen of een mengsel van strooisel en excrementen.

Indien de hierboven genoemde maatregelen niet toelaten voor voldoende voeding voor de planten te zorgen, zijn alleen de hieronder opgesomde meststoffen toegelaten.
De landbouwer bewaart de documenten waaruit blijkt dat het noodzakelijk was die producten te gebruiken. (889 art

3.1)

Tabel 1: Toegelaten meststoffen, bodemverbeteringsmiddelen en nutriënten (als bedoeld in artikel 3, lid 1 en artikel 6, lid 2)

BIJLAGE I van de verordening (EU) 889/2008

Naam	**Beschrijving, samenstellingseisen, gebruiksvoorwaarden**
Stalmest	Product dat bestaat uit een mengsel van dierlijke mest en plantaardig materiaal (strooisel) Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen
Gedroogde stalmest en gedehydrateerde pluimveemest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen
Gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van pluimveemest en gecomposteerde stalmest	Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen
Vloeibare dierlijke mest	Mag worden gebruikt na gecontroleerde vergisting en/of adequate verdunning Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen
Gecomposteerd of vergist mengsel van huishoudelijk afval	Product op basis van aan de bron gescheiden huishoudelijk afval dat is gecomposteerd of anaeroob is vergist voor de productie van biogas Alleen huishoudelijk afval van plantaardige en van dierlijke oorsprong Alleen wanneer het is geproduceerd in een door de lidstaat aanvaard gesloten en gecontroleerd verzamelsysteem Maximumconcentratie in mg/kg droge stof: Cadmium: 0,7; koper: 70; nikkel: 25; lood: 45; zink: 200; kwik: 0,4; chroom (totaal): 70; chroom (VI): niet detecteerbaar
Turf	Mag alleen worden gebruikt voor tuinbouw (groenteteelt, sierteelt, boomteelt, boomkwekerij)
Paddenstoelensubstraatafval	Het oorspronkelijke substraat mag alleen producten bevatten die in deze bijlage voorkomen
Wormencompost en uitwerpselen van insecten	
Guano	
Gecomposteerd of vergist mengsel van plantaardig materiaal	Product op basis van mengsels van plantaardig materiaal dat is gecomposteerd of anaeroob is vergist voor de productie van biogas

Biogasdigestaat dat dierlijke bijproducten bevat die zijn covergist met materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong als opgenomen in deze bijlage	De dierlijke bijproducten (met inbegrip van bijproducten van wilde dieren) van categorie 3, en de inhoud van het maag-darmkanaal van categorie 2 (categorieën 2 en 3 als gedefinieerd in Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad (1)) mogen niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderijen. De procedés moeten in overeenstemming zijn met Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie (2). Niet van toepassing op de eetbare delen van het gewas
De onderstaande producten of bijproducten van dierlijke oorsprong: • **Bloedmeel** • **Hoefmeel** • **Hoornmeel** • **Beendermeel of ontlijmd beendermeel** • **Vismeel** • **Vleesmeel** • **Verenmeel, haarmeel en chiquetmeel** • **Wol** • **Pels (1)** • **Haren** • **Zuivelproducten** **gehydrolyseerde eiwitten (2)**	1) Maximumconcentratie chroom (VI) in mg/kg droge stof: niet detecteerbaar 2) Niet van toepassing op de eetbare delen van het gewas
Producten en bijproducten van plantaardige oorsprong voor bemesting	Voorbeelden: meel van koeken van oliehoudende zaden, cacaodoppen, moutkiemen
Gehydrolyseerde eiwitten van plantaardige oorsprong	
Zeewier en zeewierproducten	Uitsluitend verkregen door: i) fysische behandelingen met inbegrip van dehydratatie, bevriezing en vermaling; ii) extractie met water of met zure en/of basische waterige oplossingen; iii) gisting
Zaagsel en schaafsel	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld
Gecomposteerde boomschors	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld
Houtas	Van hout dat na de kap niet chemisch is behandeld

Zacht natuurlijk fosfaat	Product omschreven in punt 7 van bijlage I, A.2, bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 van het Europees Parlement en de Raad (3) inzake meststoffen Cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P2O5
Aluminiumcalciumfosfaat	Product omschreven in punt 6 van bijlage I, A.2, bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 Cadmiumgehalte ten hoogste 90 mg/kg P2O5 Mag alleen worden gebruikt op basische gronden (pH > 7,5)
Fosfaatslakken	Product omschreven in punt 1 van bijlage I, A.2, bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Ruw kalizout of kaïniet	Product omschreven in punt 1 van bijlage I, A.3, bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Kaliumsulfaat dat mogelijk magnesiumzout bevat	Door een fysisch extractieproces uit ruw kalizout verkregen product, dat mogelijk ook magnesiumzouten bevat
Vinasse en vinasse-extracten	Met uitsluiting van ammoniakhoudende vinasse
Calciumcarbonaat **(krijt, mergel, gemalen kalksteenrots, kalkwier, fosfaathoudend krijt)**	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong
Calcium- en magnesiumcarbonaat	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong (Bv. magnesiumhoudend krijt, gemalen magnesiumhoudende kalksteenrots)
Magnesiumsulfaat (kieseriet)	Uitsluitend van natuurlijke oorsprong
Calciumchloride-oplossing	Bladbehandeling bij appelbomen, nadat calciumgebrek is aangetoond
Calciumsulfaat (gips)	Product omschreven in punt 1 van bijlage I D bij Verordening (EG) nr. 2003/2003 Uitsluitend van natuurlijke oorsprong
Industriekalk afkomstig van de suikerproductie	Bijproduct van de suikerproductie op basis van suikerbieten en suikerriet
Industriekalk afkomstig van de vacuümproductie van zout	Bijproduct van de vacuümproductie van zout, verkregen uit kalksteen uit de bergen
Elementaire zwavel	Product omschreven in bijlage I, D.3, bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Spoorelementen	Anorganische micronutriënten als opgenomen in deel E van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 2003/2003
Natriumchloride	Uitsluitend steenzout
Steenmeel en klei	
Leonardiet (ruw organisch sediment dat rijk is aan humuszuren)	Alleen indien verkregen als bijproduct van mijnactiviteiten

Xyliet	Alleen indien verkregen als bijproduct van mijnactiviteiten (bv. bijproduct van de winning van bruinkool)
Chitine (polysacharide verkregen uit de schaal van schaaldieren)	Alleen indien afkomstig uit de duurzame exploitatie van visbestanden, als gedefinieerd in artikel 3, onder e), van Verordening (EG) nr. 2371/2002 van de Raad (4), of uit de biologische aquacultuur
Uit zoetwaterlichamen afkomstig organisch rijk sediment dat wordt gevormd in een zuurstofvrije omgeving **(bv. sapropelium)**	Alleen organische sedimenten die bijproducten van het beheer van zoetwaterlichamen zijn of zijn geëxtraheerd uit voormalige zoetwatergebieden Het aquatische systeem dient zo weinig mogelijk gevolgen van de extractie te ondervinden Alleen sedimenten afkomstig van bronnen die vrij zijn van verontreiniging door pesticiden, persistente organische verontreinigende stoffen en op petroleum lijkende stoffen Maximumconcentratie in mg/kg droge stof: Cadmium: 0,7; koper: 70; nikkel: 25; lood: 45; zink: 200; kwik: 0,4; chroom (totaal): 70; chroom (VI): niet detecteerbaar

(1) Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PB L 300 van 14.11.2009, blz. 1).

(2) Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn (PB L 54 van 26.2.2011, blz. 1).

(3) PB L 304 van 21.11.2003, blz. 1.

(4) Verordening (EG) nr. 2371/2002 van de Raad van 20 december 2002 inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid (PB L 358 van 31.12.2002, blz. 59) (889 ann 1)

2.1.2 Enkelvoudige producten

De aankoop van enkelvoudige meststoffen (natuurlijk fosfaat, kalk als bodemverbeteraar, patentkali…) stelt amper waarborgproblemen: het product is immers duidelijk geïdentificeerd op de verpakkingen en de facturen.

2.1.3 Samengestelde meststoffen

Aan de verkoper moet absoluut een waarborg op factuur of een andere geschreven verklaring worden gevraagd, die duidelijk vermeldt dat alle grondstoffen toegelaten zijn in de biologische landbouw. De landbouwer moet aan de verkoper de lijst van grondstoffen vragen die in de samengestelde meststof zijn verwerkt, de conformiteit ervan nagaan en de lijst voorleggen aan zijn controleorgaan. Indien de samengestelde meststof door een onafhankelijk bio controleorganisme werd geattesteerd als “bruikbaar in de biologische teelt” dan volstaat het om dat attest voor te leggen aan de controleur. Opgelet: er kunnen regionaal kleine verschillen zijn op niveau van biowetgeving waardoor een geattesteerde meststof die bvb is gecertificeerd op basis van de Nederlandse interpretatie van de wetgeving niet bruikbaar is in Vlaanderen. In geval van twijfel contacteert u best uw controleur voorafgaand aan het gebruik.

2.2 Bestrijding van ziekten, parasieten en onkruid

De bestrijding van parasieten, ziekten en onkruid stoelt op het geheel van de hierboven reeds beschreven maatregelen, naast:

- Het gebruik van biodynamische preparaten,
- Bescherming door natuurlijke predatoren
- De keuze van soorten en variëteiten
- Teeltwisseling
- Specifieke teelttechnieken
- Thermische procedés

Wanneer er sprake is van een onmiskenbare dreiging voor een teelt, mogen uitsluitend de hieronder genoemde fytofarmaceutische producten gebruikt worden en alleen conform met de algemene regelgeving op fytosanitaire producten.
De landbouwer bewaart de documenten die aantonen dat het noodzakelijk was deze producten te gebruiken.

Product	**Beschrijving, vereisten inzake samenstelling, gebruiksvoorwaarden**

Tabel 2: Pesticiden van dierlijke of plantaardige oorsprong

Azadirachtine gewonnen uit Azadirachta indica (neem)	Insecticide
Bijenwas*	Bescherming van snoeiwonden en enten
Gehydrolyseerde eiwitten*	Lokmiddel
Lecithine*	Fungicide
Plantaardige oliën	Insecticide, acaricide, fungicide, kiemvertragend middel (producten opgenomen in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 van de Commissie)
Pyrethrines gewonnen uit *Chrysanthemum cinerariaefolium*	Insecticide
Kwassie gewonnen uit Quassia amara *	Insecticide, afweermiddel

** Producten niet erkend als fytofarmaceutische producten in België.*

Tabel 3: Micro-organismen

Micro-organismen	Producten zoals bedoeld in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 van de Commissie en die niet afkomstig zijn van GGO's

Tabel 4: Stoffen geproduceerd door micro-organismen

Spinosad	Insecticide Uitsluitend wanneer maatregelen zijn genomen om het risico voor de voornaamste parasitoïden en het risico dat zich resistentie ontwikkelt zo klein mogelijk te houden.

Tabel 5: Stoffen te gebruiken in vallen of verstuivers

Feromonen	Lokmiddel, ontregelaar van seksueel gedrag; alleen in vallen en verstuivers. Producten zoals gespecificeerd in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EG) nr° 540/2011 (nummers 255, 258 en 259).

Tabel 6: Aan de oppervlakte tussen de planten te dispergeren bereidingen

IJzertrifosfaat	Molluscicide

Tabel 7: Andere stoffen die traditioneel in de biologische landbouw gebruikt worden

Omschrijving	**Beschrijving, samenstellingsvereisten, gebruiksvoorwaarden**

Koperverbindingen in de vorm van koperhydroxide, koperoxychloride, koperoxide, Bordeauxse pap en tribasisch kopersulfaat	Bactericide en fungicide: tot 6 kg koper per hectare en per jaar. Voor doorlevende teelten mag deze maximumhoeveelheid het gemiddelde van jongste vijf jaar bedragen. Er moeten risicobeperkende maatregelen genomen worden om water- en niet-doelorganismen te beschermen, met name in de bufferzones. Producten zoals gespecificeerd in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 (nummer 277)
Ethyleen	Tegengaan van scheutvorming bij aardappelen en uien
Kaliumzout van vetzuren (zachte zeep)	Insecticide
Californische pap (calciumpolysulfide) *	Fungicide, insecticide, acaricide
Paraffine-olie	Insecticide, acaricide Producten als gespecificeerd in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 (nummers 294 en 295).
Kwartszand	Afweermiddel
Zwavel	Fungicide, acaricide, afweermiddel
Op geur gebaseerde afweermiddelen van dierlijke of van plantaardige oorsprong/schapenvet	Afweermiddel. Alleen op niet-eetbare delen van gewassen en indien het gewas niet wordt ingeslikt door schapen of geiten. Producten als gespecificeerd in de bijlage bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011 (nummer 249).

Tabel 8: Andere stoffen

Omschrijving	Beschrijving, samenstellingsvereisten, gebruiksvoorwaarden
Aluminiumsilicaat (kaolien)	Afweermiddel
Calciumhydroxide	Fungicide, enkel bij fruitbomen (ook in boomkwekerijen) voor de bestrijding van Nectria galligena
Laminarine	Uitlokker van natuurlijke verdedigingsmechanismen van het gewas kelp; moet ofwel biologisch worden geteeld overeenkomstig artikel 6 quinquies ofwel duurzaam geoogst worden overeenkomstig artikel 6 quater
Kaliumwaterstofcarbonaat (of kaliumbicarbonaat)	Fungicide en insecticide

** Producten in België niet erkend als fytofarmaceutische producten.*

2.3 Zaaigoed en plantgoed

Zaai- en plantgoed (aardappelplanten, kronen van asperges, stekken, boomplantjes…) moeten afkomstig zijn van de biologische landbouw, ook producten uit omschakeling mogen gebruikt worden. De beschikbaarheid van zaaigoed en vermeerderingsmateriaal uit de biologische landbouw in België is terug te vinden in de databank die via het internet te raadplegen is op: http://www.organicxseeds.be.

Toch is het mogelijk een vergunning te krijgen voor het gebruik van gangbaar onbehandeld zaaigoed of vermeerderingsmateriaal, namelijk voor rassen of soorten die niet beschikbaar zijn in bio-kwaliteit en onder bepaalde voorwaarden. De database www.organicxseed.be geeft aan of het gaat over een plantensoort waarvoor een **ontheffing** nodig is, of als een eenvoudige **kennisgeving** volstaat.

1. Voor de soorten waarvoor een **kennisgeving** volstaat, moet de landbouwer zijn controle organisme vooraf op de hoogte houden van het feit dat hij deze zal gebruiken. Dit gebruik is enkel toegelaten als het gebruikte ras in conventionele kwaliteit niet beschikbaar is in de database van Organicxseeds. De marktdeelnemer moet de naam van de soort, het ras en de betrokken hoeveelheid melden aan zijn controle organisme. Dit kan rechtstreeks via de website van organicxseeds gebeuren
2. Voor de soorten waarvoor een **ontheffing** nodig is, moet de landbouwer de toestemming vragen aan zijn controle organisme om de zaden of het plantgoed te gebruiken vóór het zaaien of planten. Hij moet de naam van de soort, het ras en de betrokken hoeveelheid doorgeven aan zijn controle organisme samen met de **verklaring** waarom het noodzakelijk is om dit ras te gebruiken. Deze aanvraag kan eveneens rechtstreeks via de website van organicxseeds gebeuren

Er zijn 4 uitzonderingen waarbij een ontheffing worden gegeven (a, b, c of d)

a) Indien voor de betreffende soort geen enkel ras geregistreerd is in de databank.
b) Indien geen enkele leverancier in staat is zaaigoed of aardappelpootgoed te leveren vóór het zaaien of planten, terwijl de producent zijn bestelling tijdig heeft geplaatst. **In dit geval moet de producent aantonen waarom geen enkele leverancier in staat is om de zaden of plantgoed te leveren vóór het zaaien of planten**. Deze rechtvaardiging moet overeenkomen met de criteria van Tabel 9 (B1 tot B4)
c) Indien geen enkel gewenst ras geregistreerd is in de databank en geen enkel geregistreerd ras geschikt is. **In dat geval moet de producent aantonen waarom eerder het gevraagde gewenste ras gebruikt zou moeten worden dan een ander ras waarvan het zaaigoed wel in biologische kwaliteit beschikbaar is.** Deze rechtvaardiging moet overeenkomen met de criteria van Tabel 9 (C0 tot C5)
d) Indien het ras gebruikt zal worden voor onderzoek, voor analyse in het kader van kleinschalige proefnemingen op het terrein of voor instandhoudingsdoeleinden met instemming van de bevoegde overheid van het Gewest. Deze rechtvaardiging moet overeenkomen met de criteria van Tabel 9 (D1 tot D2)

Voor categorie B en C moet de landbouwer zijn aanvraag vervolledigen met de criteria van Tabel 9

Het gebruik van gangbare uitlopers, bollen, jonge boompjes… is toegelaten indien de producent kan aantonen dat dit materiaal niet in biologische kwaliteit beschikbaar is, d.w.z. dat het ontbreekt in de databank **http://www.organicxseeds.be**.
Dit soort productiemateriaal mag alleen gebruikt worden met blote wortels.
De producent moet een afwijkingsverzoek of een kennisgeving indienen bij zijn controleorgaan, net als voor zaaigoed en aardappelpootgoed, en de niet-beschikbaarheid in biologische kwaliteit aantonen.

2.3.1 Uitzonderlijk geval: aardbeiplanten

In geval van junidragers is het gebruik van **niet-biologische stekken** alleen toegelaten onder de volgende voorwaarden:

1. De stekken werden gestekt in biologische stekgrond en werden vervolgens niet behandeld met niet-toegelaten middelen;
2. De daaruit voortgekomen plugplanten worden vervolgens voor 1 september geplant op een perceel dat de omschakelingsperiode heeft doorlopen;
3. De verdere productie gebeurt volledig conform de biologische productiemethode.

In geval van junidragers is het gebruik van **niet-biologische verse planten** alleen toegelaten onder de volgende voorwaarden:

1. De verse planten worden voor 1 september geplant op een perceel dat de omschakelingsperiode doorlopen heeft;
2. Na het planten gebeurt de verdere productie volledig conform de biologische productiemethode.

Art. 8. In geval van doordragers is het gebruik van niet-biologische stekken van het desbetreffende ras alleen toegelaten onder de volgende voorwaarden:

1. De stekken werden gestekt in biologische stekgrond en werden vervolgens niet behandeld met niet-toegelaten middelen;
2. De daaruit voortgekomen plugplanten worden vervolgens voor 1 november geplant op een perceel dat de omschakelingsperiode doorlopen heeft;
3. De plugplanten worden vanaf het moment dat ze geplant zijn, volledig conform de biologische productiemethode geteeld.

2.3.2 Plantgoed

Plantgoed**:** jonge plantjes bestemd om te worden uitgeplant voor de productie van gewassen (bijvoorbeeld sla, prei, peterselie…). Dergelijke plantjes moeten afkomstig zijn uit de biologische landbouw.

Wanneer dient u de aanvraag te doen?
Vóór het zaaien of planten EN vanaf:

- 1 december voor de rassen die in de lente of de zomer van het volgende jaar worden gezaaid of geplant;
- 15 september voor de rassen die in de herfst of de winter worden gezaaid of geplant;
- 1 december van het vorige jaar voor de rassen die het hele jaar door worden gezaaid of geplant.

Hoe doet u de aanvraag?

1. Via organicXseeds. Sinds 01/09/2015, is het systeem van de ontheffingsaanvraag voor zaai- en plantgoed verbeterd. Om sneller te reageren op uw verzoeken, kan u voortaan zelf uw ontheffing aanvragen en uw kennisgeving doen rechtstreeks via de site **www.organicxseeds.be.** De handleiding is online beschikbaar via de onze site **www.certisys.eu** Zoeken op trefwoord - "Seeds". Neem bij twijfel contact op met de Dienst Certificatie bij CERTISYS (081/60 03 77).
2. Via het document beschikbaar op **www.certisys.eu**. Dit moet volledig worden ingevuld, om te kunnen behandeld worden door de dienst certificatie.

Tabel 9: Criteria voor de toekenning vastgelegd door de Vlaamse Overheid

Code	Mogelijke redenen conform artikel 45, lid 5, b), c) en d), van verordening 889/2008	Ingeroepen verantwoording	Vereiste bewijsstukken
A	Geen enkel ras van het gevraagde gewas of van de gevraagde gewassubgroep is opgenomen in de databank.		
B.1	Geen enkele leverancier kan het materiaal vóór het zaaien of planten leveren, hoewel de gebruiker het zaaizaad of de pootaardappelen tijdig heeft besteld, zodat er in normale omstandigheden voldoende tijd was om de levering te regelen.	De marktdeelnemer heeft tijdig voor de geplande zaaidatum contact opgenomen met alle leveranciers die in de databank geregistreerd zijn en die het gezochte ras aanbieden, maar geen enkele leverancier kon het biologische teeltmateriaal in de gewenste hoeveelheid voor de zaai- of planttijd leveren.	De marktdeelnemer toont de stappen die hij ondernomen heeft, aan (met vermelding van de data waarop hij contact heeft opgenomen met de leveranciers die in de databank geregistreerd zijn, hun verklaring over de periode die in normale omstandigheden nodig is om het zaaizaad of pootgoed te leveren, en van de hoeveelheid die op de contactdatum beschikbaar is).
B.2		De marktdeelnemer heeft ruim voor de geplande zaaidatum zijn bestelling bij een leverancier geplaatst, maar inmiddels bevindt de leverancier zich in de onmogelijkheid om te leveren.	De marktdeelnemer levert het bewijs van de datum van de bestelling en de verklaring van de leverancier over de onmogelijkheid om te leveren.
B.3		De marktdeelnemer heeft zijn bestelling ruim voor de geplande zaaidatum geplaatst bij een leverancier. De leverancier heeft hem echter zaaizaad of pootgoed geleverd dat duidelijk kwaliteitsgebreken vertoont.	De marktdeelnemer toont de kwaliteitsgebreken aan.
C.0	Het ras dat de gebruiker vraagt, is niet in de databank-opgenomen en de gebruiker kan aantonen dat geen van de geregistreerde alternatieven van dezelfde soort geschikt is en dat de vergunning uiterst belangrijk is voor zijn productie.	Geen enkel ras dat in de databank geregistreerd is, is geschikt voor de gebruiker.	De marktdeelnemer toont aan dat de geregistreerde alternatieven niet voldoen.
C.1		Het gevraagde ras bezit een specifiek technisch of technologisch kenmerk.	De marktdeelnemer verduidelijkt het gezochte kenmerk en de reden om dat kenmerk te kiezen, in de vergunningsaanvraag (bijvoorbeeld door een kopie van het productiecontract of, bij gebrek daaraan, een attest van de klant).

C.2		Het gevraagde ras bezit een grote weerstand of tolerantie tegen een ziekte.	De marktdeelnemer vermeldt de naam van de ziekte in kwestie in de vergunningsaanvraag en toont aan dat het gevraagde ras het kenmerk bezit (bijvoorbeeld met een advies van een proefcentrum).
C.3		De gebruiker wil de economische of agronomische risico's verdelen.	De marktdeelnemer toont aan dat hij zijn productie billijk verdeelt tussen de biologische en de conventionele rassen voor de gevraagde soort en dat ten minste één ras in biologische vorm wordt gebruikt.
C.4.1		Het gevraagde ras is aangepast aan de streek.	De marktdeelnemer toont aan dat het gevraagde ras speciaal aan de streek aangepast is (bijvoorbeeld met een advies van een proefcentrum).
C.4.2.a		De beschikbare rassen zijn weinig of niet bekend in België en er is geen of onvoldoende ervaring met de biologische productiemethode voor de rassen die in de databank zijn opgenomen.	De marktdeelnemer toont aan dat de rassen die op het moment van de aanvraag geregistreerd zijn, niet voldoende getest zijn door de Vlaamse proefcentra (bijvoorbeeld met een advies van een proefcentrum).
C.5		Het ras is beschikbaar in een zaadvorm die niet geschikt is.	De marktdeelnemer toont aan dat de beschikbare zaadvorm niet geschikt is en geeft aan welke vorm gewenst is (bijvoorbeeld met een verklaring van de leverancier over de beschikbare zaadvorm).
D.1a	Het ras wordt gebruikt in onderzoek, bij testen in kleinschalige veldproeven of voor de instandhouding van het ras, waarmee de bevoegde entiteit heeft ingestemd.	Het ras wordt gebruikt in onderzoek.	Een andere marktdeelnemer dan een onderzoeks- of proefcentrum toont aan dat de betreffende activiteiten worden gerealiseerd in samenspraak met een onderzoeks- of proefcentrum om de instemming van de bevoegde entiteit te verkrijgen.
D.1b		Het ras wordt gebruikt bij testen in kleinschalige veldproeven.	Een andere marktdeelnemer dan een zaadhuis of een onderzoeks- of proefcentrum toont aan dat de betreffende activiteiten worden gerealiseerd in samenspraak met een zaadhuis of een onderzoeks- of proefcentrum om de instemming van de bevoegde entiteit te verkrijgen.
D.2		Het ras is bestemd voor de instandhouding ervan.	

2.3.3 Aromatische kruiden in BIO

Biologische landbouw is grondgebonden. Teelt buiten de volle grond is in principe niet toegelaten, tenzij in een tijdelijke opkweekfase, met als doel de jonge plantjes later uit te planten in volle grond.

Bij wijze van uitzondering heft de Vlaamse Overheid een regeling uitgewerkt voor de biologische teelt in pot en werd deze beperkt tot aromatische kruiden.

Sinds 2016 bestaat er een lijst van aromatische kruiden in BIO die in pot aan de consument mogen verkocht worden met verwijzing naar de biologische productiemethode.
Ze kan teruggevonden worden op: http://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving/de-wetgeving-toegelicht

3 Veeteelt

De Europese verordeningen geven algemene normen voor alle dieren en nauwkeurige normen voor runderen, paardachtigen, schapen, geiten, varkens, pluimvee, bijen en aquacultuur. De Vlaamse regering geeft aanvullende bepalingen voor alle dieren en nauwkeurige normen voor konijnen, hertachtigen, struisvogels en slakken.

We hebben het in dit document alleen over normen voor runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, leg- en vleeskippen. Voor andere normen rond pluimvee, konijnen, bijen, hertachtigen, slakken en aquacultuur verwijzen we rechtstreeks naar de Vlaamse en Europese regelgeving.

De regelgeving maakt ook certificatie voor andere diersoorten mogelijk. Daarvoor dient men zich dan te baseren op de internationale normen die door de Vlaamse regering erkend zijn.

3.1 Keuze van rassen en stammen

Bij de keuze van rassen of stammen wordt rekening gehouden met

- Het vermogen van de dieren om zich aan de plaatselijke omstandigheden aan te passen.
- Hun vitaliteit en hun ziekteresistentie.
- Bepaalde ziekten of welbepaalde gezondheidsproblemen die meer in het bijzonder voorkomen bij bepaalde rassen of stammen die in de intensieve veeteelt worden gebruikt, zoals het stress-syndroom bij varkens, het PSE-syndroom (bleek en week vlees met vochtuittreding), plotse dood, miskramen en een moeilijke worp die een keizersnede vereist.

De voorkeur wordt gegeven aan autochtone rassen en stammen.

3.2 Belasting per ha: maximum 2 GVE/ha voor veeteelt

Biologische veeteelt is een grondgebonden productie.
De totale belasting aan dieren mag voor de eenheid niet meer bedragen dan twee grootvee-eenheden per hectare gebruikte landbouwoppervlakte (GLO).
Voor die berekening telt men het jaargemiddelde van alle dieren in de bio-eenheid en alle gronden binnen die eenheid.
Wanneer andere mest uit de veeteelt wordt uitgespreid, dient de belasting te worden verminderd zodat de totale stikstofaanvoer niet meer wordt dan het equivalent van 2 GVE, waarbij 2 GVE = 170 kg stikstof (N).
Wanneer die densiteit wordt overschreden, moet de overtollige mest op contractuele basis uitgespreid worden op beschikbare percelen van andere **biologische** bedrijven.

Tabel 10: Coëfficiënten voor omrekening naar grootvee-eenheden (GVE)

		GVE equivalent	Aantal dieren/ha
Paardachtigen	Dieren ouder dan 6 maanden	**1**	**2**
Runderen	Melkkoeien en uitstootkoeien	**1**	**2**
	Andere koeien	**0.8**	**2.5**
	Mestkalveren	**0.4**	**5**
	Runderen van minder dan 1 jaar	**0.4**	**5**
	Runderen van 1 tot 2 jaar	**0.6**	**3.3**
	(Mannelijke) runderen van 2 jaar en ouder	**1**	**2**
	Fokvaars	**0.8**	**2.5**
	Mestvaars	**0.8**	**2.5**
Schapen geiten	Ooien (inclusief lammeren)	**0.15**	**13,3**
	Geiten (inclusief geitenlammeren)	**0.15**	**13.3**
Varkens	Fokzeugen (inclusief biggen tot 25 kg)	**0.308**	**6.5**

	Big	**0.027**	**74**
	Mestvarkens	**0,14**	**14**
	Andere varkens	**0.143**	**14**
Pluimvee	Legkippen	**0.00870**	**230**
	Jonge kippen bestemd voor de leg, 3 dagen tot 18 weken	**0.00345**	**580**
	Vleeskippen	**0.00345**	**580**
	Kalkoen	**0.025**	**80**
Struisvogels	Jonger dan 3 maanden	**0.04**	**50**
	3 tot 12 maanden	**0.1**	**20**
	Ouder dan 12 maanden	**0.2**	**10**
Hertachtigen	Jonger dan 12 maanden	**0.1667**	**12**
	Ouder dan 12 maanden	**0.3333**	**6**
Konijnen	Vrouwelijke fokkonijnen	**0.02**	**100**

3.3 Voortplanting

De voortplanting berust op de natuurlijke dekking. Kunstmatige inseminatie is toegelaten, maar klonen, het overbrengen van embryo's en het gebruik van hormonen om de ovulatie te regelen zijn verboden.
Natuurlijk werpen moet worden nagestreefd.
Voor vleeskuddes moet men na 3 jaar 30% natuurlijke geboortes bereiken en na 5 jaar 80%.

3.4 Teeltpraktijken, gebouwen en uitloop

3.4.1 Teeltpraktijken

Het personeel dat met de dieren belast is, heeft elementaire kennis en bekwaamheden met betrekking tot gezondheid en welzijn van de dieren.
Praktijken zoals staart en tanden knippen, snavelkappen en onthoorning worden niet stelselmatig uitgevoerd in de biologische landbouw. Maar om veiligheidsredenen of als ze bedoeld zijn om de gezondheid, het welzijn of de hygiëne van de dieren te verbeteren, mogen ze uitgevoerd worden met een vergunning die moet worden aangevraagd bij het controleorgaan.
Fysieke castratie is toegelaten om de kwaliteit van de producten te waarborgen. Ze moet in de beste omstandigheden gebeuren om het dierenleed te beperken.
Sinds 1/1/2012 moet fysieke castratie gebeuren met verdoving en/of pijnstilling.

3.4.2 Huisvesting

De teeltpraktijken en de huisvestingsomstandigheden van de dieren moeten voldoen aan hun fysiologische en ethologische behoeften.
De **isolatie, de verwarming en de ventilatie** van het gebouw moeten garanderen dat de luchtcirculatie, de hoeveelheid stof, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en concentratie van gassen binnen limieten blijven die niet schadelijk zijn voor de dieren. Het gebouw moet beschikken over overvloedige natuurlijke verluchting en verlichting.

De **bezetting in de gebouwen** waarborgt het comfort en het welzijn van de dieren en houdt rekening met de specifieke noden, die meer bepaald afhangen van de soort, het ras en de leeftijd van de dieren. Ze houdt ook rekening met de gedragsbehoeften van de dieren, die met name afhangen van de omvang van de groep en van het geslacht van de dieren, en verzekert het welzijn van de dieren door hun een oppervlakte ter beschikking te stellen die hen in staat stelt op een natuurlijke manier rechtop te staan, vlot te gaan liggen, zich te draaien en te wassen, alle natuurlijk houdingen aan te nemen en hun natuurlijke bewegingen te verrichten, zoals zich uitrekken en met de vleugels klapperen.
De dieren mogen niet aangebonden of afgezonderd worden. Afwijkingen van deze regel zijn mogelijk:

- Voor individuele dieren: beperkte periodes omwille van hun veiligheid of welzijn of om diergeneeskundige redenen.
- Voor runderen: zie verder blz. 18.

Roosters en strooisel

Ten minste de helft van de totale minimale bodemoppervlakte moet verhard zijn en mag dus niet bestaan uit roosters. De dieren moeten beschikken over ligruimte bedekt met strooisel dat bestaat uit stro of aangepaste natuurlijke materialen. Het strooisel mag verrijkt zijn met meststoffen die gebruikt mogen worden in de biologische teelt.

Schoonmaak van gebouwen en materieel

Tabel 11: Toegelaten producten voor schoonmaak en ontsmetting van gebouwen en installaties voor veeteelt (met name uitrusting en werktuigen)

Kalium- en natriumzeep Water en stoom Kalkmelk Kalk Ongebluste kalk Natriumhypochloriet (met name bleekwater)	Bijtende soda Bijtende potas Waterstofperoxide Natuurlijke plantenextracten Citroenzuur, perazijnzuur, mierenzuur, melkzuur, oxaalzuur en azijnzuur Alcohol	Salpeterzuur (uitrusting van melkstallen) Fosforzuur (uitrusting van melkstallen) Formaldehyde Reinigings- en ontsmettingsmiddelen voor spenen en melkinstallaties Natriumcarbonaat

De lijst van toegelaten werkzame stoffen vindt u in bijlage VII van de EU-verordening 889/2008 en de positieve lijst van producten erkend door de FOD Volksgezondheid is beschikbaar op http://www.health.belgium.be/eportal/ environment/ index.htm. (* Zie punt garanties grondstoffen)
Voor de bestrijding van insecten en andere schadelijke dieren mogen rodenticiden (uitsluitend in vallen) en toegelaten producten voor de behandeling van teelten gebruikt worden (tabellen 2 tot 7).

3.4.3 Uitloop

De algemene regel is dat alle dieren toegang moeten hebben tot buitenruimte en herbivoren tot een weidegrond om te grazen telkens wanneer de omstandigheden het toelaten.
De buitenruimte mag gedeeltelijk overdekt zijn (maximum 50% van hun oppervlakte of 75% maximum indien de helft van de omtrek open is).
De omschakelingsperiode voor buitenruimte van niet-herbivoren kan tot 1 jaar worden teruggebracht (6 maanden indien de jongste 12 maanden geen product is gebruikt dat in bio niet toegelaten is) wanneer een analyse aantoont dat er geen organochloor- en organofosforresidu's aanwezig zijn (afwijking noodzakelijk).

3.4.4 Zoogdieren

Wanneer herbivoren tijdens de graastijd toegang hebben tot de weidegrond en de dieren binnen de gebouwen bewegingsvrijheid genieten, moeten ze in de winter niet noodzakelijk toegang hebben tot buitenruimte.

Runderen en paardachtigen

Stieren ouder dan een jaar hebben toegang tot weidegronden of tot openluchtruimte.
De eindfase van het vetmesten bij **runderen** mag binnen plaatsvinden gedurende maximum een vijfde van hun leven en alleszins niet langer dan drie maanden.
Het huisvesten van kalveren ouder dan één week in individuele boxen is verboden.

Aangebonden runderen

Het aanbinden of afzonderen van dieren in de veeteelt is verboden, tenzij deze maatregelen betrekking hebben op individuele dieren gedurende een beperkte tijd en mits ze gerechtvaardigd zijn door veiligheid, welzijn of diergeneeskundige redenen: op die regel is een afwijking voorzien voor kleine bedrijven (maximum mogelijkheid tot aanbinden voor 50 runderen) mits de dieren ten minste twee keer per week toegang hebben tot de buitenruimte en op voorwaarde dat de marktdeelnemer dit op voorhand meldt aan zijn controleorgaan.

Tabel 12: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitloop voor runderen en paardachtigen

	Minimaal levend gewicht (kg) of leeftijd	Binnenruimte (voor de dieren beschikbare netto oppervlakte) m² /dier	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond) m² /dier
Fok- en mestrunderen en paardachtigen	tot 100 kg	1,5	1,1
	tot 200 kg	2,5	1,9
	tot 350 kg	4,0	3
	meer dan 350 kg	5 met een minimum van 1 m²/100 kg	3,7 met een minimum van 0,75 m² /100 kg
Melkkoeien		6	4,5
Fokstieren		10	30

Schapen Geiten

Tabel 13: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitloop voor schapen en geiten

Binnenruimte (voor de dieren beschikbare netto oppervlakte)	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond)
1,5 m² per schaap/geit 0,35 m² per lam/geitenlam	2,5 m² per schaap/geit 0,5 m² per lam/geitenlam

Varkens

Tabel 14: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitloop voor varkens

Dieren	Minimaal levend gewicht (kg) of leeftijd of geslacht	Binnenruimte (voor de dieren beschikbare netto oppervlakte) m² /dier	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond) m² /dier
Zogende zeugen met biggen van maximum 40 dagen		7,5 per zeug	2,5
Mestvarkens	tot 50 kg	0,8	0,6
	tot 85 kg	1,1	0,8
	tot 110 kg	1,3	1
Biggen	ouder dan 40 dagen en tot 30 kg	0,6	0,4
Fokvarkens	zeugen	2,5	1,9
	beren	6,0	8,0
	hok voor natuurlijke dekking	10,0	

De varkens moeten toegang hebben tot buitenruimte en ze moeten kunnen wroeten.
Behalve op het einde van de dracht en tijdens de zoogperiode moeten de zeugen in groepen gehouden worden met toegang tot uitloop of een buitenruimte. Zeugen mogen binnen afgezonderd worden tijdens de periode van het werpen en zogen (in totaal maximum 28 dagen).
Biggen mogen niet worden gehouden in hokken met een roostervloer of in kooien.
Chemische castratie is niet toegelaten.

3.4.5 Pluimvee

Pluimvee mag niet in kooien worden gehouden.

Huisvesting

Voor alle soorten pluimvee moeten de gebouwen voldoen aan de volgende minimale voorwaarden:

- Ten minste een derde van de oppervlakte moet vaste bodem zijn, bedekt met strooisel zoals stro, houtkrullen, zand of turf;
- Ze moeten uitgerust zijn met in/uitgangsluiken van geschikte afmetingen en ten minste 4 m per 100 m^2 voor de vogels toegankelijke oppervlakte in het gebouw;
- Een pluimveestal telt niet meer dan:
  - 4 800 kippen,
  - 3 000 legkippen,
- De totale nuttige oppervlakte van pluimveestallen voor vleesproductie mag per productie-eenheid niet meer dan 1600 m^2 bedragen.

Tabel 15: Minimale oppervlakte in pluimveestallen

		Binnenruimte		
		Aantal dieren/m² (maximum)	cm zitstok/dier (minimum)	nest (minimum)
Legkippen		6	18	7 legkippen per nest of, in geval van een gemeenschappelijk nest, 120 cm² per kip
Jonge kippen bestemd voor de leg	6-12 weken	13		
	12-18 weken	10		
Slachtkippen (in vaste pluimveestallen)		10 met een maximum van 21 kg levend gewicht/m²		
Slachtkippen (in mobiele pluimveestallen) *		16 in mobiele pluimveestallen met een maximum van 30 kg levend gewicht/m^2		

* Uitsluitend in mobiele stallen die ten minste één keer per jaar van perceel verhuizen en waarvan de vloeroppervlakte niet groter is dan 150m^2 en die 's nachts openblijven.
Om gezondheidsredenen mag er tussen twee pluimveeteelten geen enkel dier in de gebouwen achterblijven. Tijdens die periode moeten gebouwen en uitrusting schoongemaakt en ontsmet worden.

Kunstlicht

Voor legkippen mag het daglicht kunstmatig aangevuld worden om per dag een maximum van 16 uren licht te krijgen, met een ononderbroken periode van nachtrust zonder kunstlicht van ten minste acht uur.
Op het einde van elke teeltcyclus van een groep pluimvee, moet de uitloop gedurende ten minste zes weken vrij blijven om de planten opnieuw te laten groeien en om gezondheidsredenen.

Tabel 16: Minimale uitloopoppervlakte voor pluimvee

	Buitenruimte (m² bij toerbeurt beschikbare oppervlakte/dier)
Legkippen	4, mits het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden
Jonge kippen bestemd voor de leg	1 m² per dier
Slachtkippen (in vaste pluimveestallen)	4 per slachtkip mits het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden
Slachtkippen (in mobiele pluimveestallen) *	2,5 mits het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden

** Uitsluitend in mobiele stallen die ten minste één keer per jaar van perceel verhuizen en waarvan de vloeroppervlakte niet groter is dan 150 m^2 en die 's nachts openblijven.*

Slachtleeftijd van kippen

De minimale slachtleeftijd voor kippen bedraagt 81 dagen.
Bij gebruik van traaggroeiende rassen (lijst ter beschikking via het agentschap voor Landbouw en Visserij) mag die leeftijd verlaagd worden tot 70 dagen.

3.5 Voeding

3.5.1 Basisprincipe: bio voeders

De voeding van alle dieren in het bedrijf moet normaal volledig verzekerd worden door voeder en voedingsstoffen die zijn geproduceerd overeenkomstig de biologische productieregels en als zodanig gecertificeerd.
Het gebruik van stoffen bestemd om de groei of de productie te stimuleren (met inbegrip van antibiotica, coccidiostatica en andere kunstmatige hulpmiddelen om de groei te stimuleren) evenals het gebruik van hormonen of analoge stoffen om de voortplanting te beheersen of voor andere doeleinden (bijvoorbeeld om tochtigheid op te wekken of te synchroniseren) zijn verboden.

3.5.2 Voeders van het bedrijf of uit de regio

De voeders moeten hoofdzakelijk afkomstig zijn van het bedrijf waar de dieren worden gehouden of, als dat niet kan, van dezelfde regio[1].
Voor herbivoren moet ten minste 60% van de voeders afkomstig zijn van de boerderij zelf of, als dat niet mogelijk is, geproduceerd zijn in samenwerking met andere bioboerderijen die hoofdzakelijk in dezelfde streek gevestigd zijn.
Voor varkens en pluimvee komt ten minste 20% van het voeder van de productie-eenheid zelf of als dat niet mogelijk is wordt het in dezelfde regio(1) geproduceerd in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven of bedrijven uit de sector dierenvoeding.

3.5.3 Genetisch gewijzigde organismen: verboden

Dierenvoeders, samengestelde voeders voor dieren, grondstoffen voor dierenvoeders, voedingsadditieven voor dieren, productiehulpstoffen voor dierenvoeders moeten gemaakt zijn zonder gebruik te maken van genetisch gewijzigde organismen en van producten die van dergelijke organismen afgeleid zijn.
Moet de veeteler niet-biologische producten aankopen, dan moet hij zich ervan vergewissen dat ze GGO-vrij zijn en niet door GGO's geproduceerd zijn (attest noodzakelijk voor organische additieven).
Dierenvoeding mag geen genetisch gewijzigde organismen en/of producten afgeleid van genetisch gewijzigde organismen bevatten.

3.5.4 Gangbare specerijen, aromatische kruiden en melasse: 1% van het rantsoen

Specerijen, aromatische kruiden en melasse die niet uit de biologische landbouw komen zijn beperkt tot 1% van het rantsoen (jaarlijks berekend als percentage van de droge stof van het dierenvoer afkomstig uit de landbouw) als ze niet in biologische vorm beschikbaar zijn en als ze geproduceerd of bereid zijn zonder chemische oplosmiddelen.

3.5.5 Niet-biologische eiwitrijke grondstoffen: uitsluitend voor varkens en pluimvee en maximum 5%

Als veetelers onmogelijk kunnen geraken aan eiwitrijke grondstoffen die uitsluitend uit de biologische productiewijze afkomstig zijn, mogen zij alleen voor de voeding van varkens en pluimvee een beperkt aandeel aan gangbare eiwitrijke grondstoffen van plantaardige of dierlijke oorsprong gebruiken. Alleen eiwitrijke grondstoffen die zonder chemische oplosmiddelen geproduceerd of bereid zijn, mogen gebruikt worden. De landbouwer bewaart de documenten die bewijzen dat het noodzakelijk was zijn toevlucht te nemen tot die grondstoffen.
Berekend per jaar mag de maximale hoeveelheid niet-biologische landbouwproducten tot eind 2018 niet meer dan 5% bedragen (berekend als % van de droge stof van de landbouwproducten).

De nieuwe verordening (2018/1584), die Verordening 889/2008 wijzigt, verlengt deze vergunning voor de jaren **2019** en **2020**. **Vanaf 01/01/2021** blijft het gebruik van eiwitvoer voor niet-biologisch gehouden dieren mogelijk, maar de **gebruiksvoorwaarden zijn strenger**: **dit eiwitvoer is alleen toegestaan voor biggen van maximaal 35 kg en voor jong pluimvee.**

[1] *In Vlaanderen is dezelfde streek gedefineerd als Europese productie.*

3.5.6 Producten uit de visvangst

Het gebruik van producten afkomstig uit de duurzame visvangst (vis, vismeel, visolie, eiwithydrolysaten), geproduceerd of bereid zonder chemische oplosmiddelen, is beperkt tot niet-herbivoren (kalveren worden niet als herbivoren beschouwd zolang ze niet grazen).
Hydrolysaten van viseiwitten mogen alleen gebruikt worden voor jonge dieren.

3.5.7 Toegelaten grondstoffen van minerale oorsprong voor dierenvoeders

Tabel 17: Grondstoffen van minerale oorsprong voor dierenvoeders

Zeezout, ruw steenzout uit mijnen
Kalkhoudende schelpen van zeedieren
Kalkwier
Roodwier
Calciumgluconaat
Calciumcarbonaat
Gedefluorideerd fosfaat
Magnesiumoxide (watervrije magnesia)
Magnesiumsulfaat
Magnesiumchloride
Magnesiumcarbonaat
Calcium- en magnesiumfosfaat
Magnesiumfosfaat
Mononatriumfosfaat
Calcium- en natriumfosfaat
Natriumchloride
Natriumbicarbonaat
Natriumcarbonaat
Natriumsulfaat
Kaliumchloride

3.5.8 Andere toegelaten grondstoffen voor dierenvoeders

Tabel 18: (Sub-)producten van fermentatie van micro-organismen waarvan de cellen uitgeschakeld of gedood werden

Saccharomyces cerevisiae
Saccharomyces carlsbergiensis

3.5.9 Toegelaten additieven voor dierenvoeders

Technische additieven

Tabel 19: Bewaarmiddelen

	Stof
E 200	Sorbinezuur
E 236	Mierenzuur
E 237	Natriumformiaat
E 260	Azijnzuur
E 270	Melkzuur
E 280	Propionzuur
E 330	Citroenzuur

Tabel 20: Antioxidantia

	Stof
E 306	Tocoferolrijke extracten van natuurlijke oorsprong
Bindmiddelen, antiklontermiddelen en stolmiddelen	

	Stof	Beschrijving, gebruiksvoorwaarden
E 535	Natriumferrocyanide	Maximumdosis: 20 mg/kg NaCl (berekend in ferrocyanide-anionen)
E 551b	Colloïdale siliciumdioxide	
E 551c	Gezuiverde diatomeeënaarde	
E 558	Bentoniet-montmorilloniet	
E 559	Asbestvrije kaoliniethoudende klei	
E 560	Natuurlijke mengsels van stearaten en chloriet	
E 561	Vermiculiet	
E 562	Sepioliet	
E 566	Natroliet-fonoliet	
E 568	Clinoptiloliet van sedimentaire oorsprong (alle soorten)	
E 599	Perliet	

Tabel 21: Additieven voor kuilvoer:

Stof	Beschrijving, gebruiksvoorwaarden
Enzymen, gisten en bacteriën	Gebruik toegestaan voor de productie van kuilvoer wanneer de klimaatomstandigheden geen toereikende fermentatie mogelijk maken

Tabel 22: Smaak- en geurstoffen

Stof	Beschrijving, gebruiksvoorwaarden
Aromatische samenstellingen	Uitsluitend extracten van landbouwproducten

Toegevoegde voedingsstoffen

Tabel 23: Vitamines

Stof	Beschrijving, gebruiksvoorwaarden
Vitamines en provitamins	Afkomstig van landbouwproducten Voor synthetische vitamines: alleen vitamines die identiek zijn aan degene die van landbouwproducten afkomstig zijn, mogen gebruikt worden voor dieren met één maag en in de aquacultuur Voor synthetische vitamines: alleen vitamines A, D en E die identiek zijn aan degene die van landbouwproducten afkomstig zijn, mogen gebruikt worden voor herkauwers, mits zulks vooraf is toegelaten door de lidstaten op basis van een beoordeling van de capaciteit van herkauwers uit de biologische veeteelt om de vereiste hoeveelheden van die vitamines uit hun voederrantsoen te halen.

Tabel 24: Spoorelementen

	Stof
E1 IJzer	- ijzeroxide - ijzercarbonaat - ijzersulfaat, heptahydraat - ijzersulfaat, monohydraat
E2 Jodium	- calciumjodaat, watervrij
E3 Kobalt	- basisch kobaltcarbonaat, monohydraat - kobaltsulfaat, monoydraat en/of heptahydraat
E4 Koper	- basisch kopercarbonaat, monohydraat - koperoxide - kopersulfaat, pentahydraat
E5 Mangaan	- mangaancarbonaat - mangaanoxide - mangaansulfaat, monohydraat
E6 Zink	- zinkoxide - zinksulfaat, monohydraat - zinksulfaat, heptahydraat
E7 Molybdeen	- natriummolybdaat
E8 Selenium	- natriumselenaat - natriumseleniet

Tabel 25: Zoötechnische additieven

Stof
Enzymen en micro-organismen

3.5.10 Producten uit omschakeling

Producten uit omschakeling naar de biologische landbouw (2de jaar) mogen gebruikt worden ten belope van 30%. Komen ze uit het bedrijf zelf, dan wordt dat aandeel op 100% gebracht (berekend in % droge stof van de plantaardige producten).

De totale gemiddelde hoeveelheid voeder die aan de dieren wordt gegeven, mag ten belope van 20% (berekend per jaar in % droge stof van de plantaardige producten) afkomstig zijn van het gebruik als graas- of teeltgrond van permanente weilanden of van percelen met blijvende voedergewassen of van eiwitrijke gewassen ingezaaid na de kennisgeving, afkomstig van percelen in het eerste omschakelingsjaar van het bedrijf (op voorwaarde dat deze percelen gedurende vijf jaar niet biologisch bewerkt zijn). Deze voeders worden ook meegerekend in het hierboven vermelde percentage omschakelingsvoeders.

3.5.11 Beperking van de hoeveelheden concentraat

Voor herkauwers moet ten minste 60% van de droge stof afkomstig zijn uit ruwvoeders. Voor de melkproductie mag dat percentage in het begin van de lactatieperiode gedurende maximum 3 maanden tot 50% teruggebracht worden.

3.5.12 Ruwvoeder voor varkens en pluimvee

Vers, droog of ingekuild ruwvoeder wordt toegevoegd aan het dagrantsoen van varkens en pluimvee.

3.5.13 Voeding van jonge zoogdieren: moedermelk

Alle jonge zoogdieren worden gevoed met moedermelk, liever dan met andere natuurlijke melk, en dit gedurende minstens drie maanden voor runderen en paardachtigen, 45 dagen voor schapen en geiten, en 40 dagen voor varkens.

3.6 Preventie en diergeneeskundige zorgen

De preventie van ziekten stoelt op de keuze van rassen en stammen, de manier waarop de veeteelt bedreven wordt, de hoge kwaliteit van de diervoeders en de bewegingsmogelijkheden, een aangepaste teeltdichtheid en geschikte huisvesting met degelijke hygiënische omstandigheden.
Ziekten worden onmiddellijk behandeld om te vermijden dat dieren lijden; wanneer het gebruik van fytotherapeutische, homeopathische of andere producten ontoereikend is, mogen indien nodig en onder strikte voorwaarden synthetische chemische allopathische medicijnen voor diergeneeskundig gebruik toegepast worden, met name antibiotica en wormbestrijdingsmiddelen; in het bijzonder moeten beperkingen inzake behandelingen en wachttijden vastgelegd worden.

3.6.1 Fytotherapie, homeopathie, behandeling met spoorelementen en mineralen

Behandelingen met fytotherapeutische en homeotherapeutische producten, spoorelementen, mineralen en voedingsadditieven genieten de voorkeur op synthetische chemische allopathische medicijnen voor diergeneeskundig gebruik of antibiotica, op voorwaarde dat ze een reëel therapeutisch effect hebben op de betreffende diersoort en op de aandoening waarvoor de behandeling is voorzien.

3.6.2 Synthetische chemische allopathische middelen en antibiotica: curatief en op voorschrift van een veearts

Wanneer het gebruik van fytotherapeutische, homeopathische of andere producten ontoereikend is, mogen indien nodig synthetische chemische allopathische medicijnen en met name antibiotica worden gebruikt als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- De behandeling moet voorgeschreven zijn door een veearts
- Het betreffende dier of lot moet duidelijk geïdentificeerd worden
- De behandeling (soort product, werkzame stof, diagnosedetails, dosering, toedieningswijze, duur van de behandeling, wettelijke wachttijd) moet in het veeboek genoteerd worden en de documenten die ze rechtvaardigen moeten bewaard worden.
- Voor verkoop als bioproduct wordt de wettelijke wachttijd verdubbeld en bedraagt die ten minste 48 uur.

Het is verboden synthetische chemische allopathische medicijnen of antibiotica preventief te gebruiken, met andere woorden:

- Voor een dier dat geen symptomen vertoont
- Zonder dat of voordat een gezondheidsprobleem gediagnosticeerd werd
- Wanneer de behandeling repetitief en collectief wordt toegepast op een categorie van dieren, behalve wanneer de behandeling wettelijk verplicht is

3.6.3 Inenting: toegelaten

Het gebruik van immunologische diergeneeskundige medicijnen is toegelaten.

3.6.4 Groeistimulatoren en hormonen: verboden

Het gebruik van stoffen die bedoeld zijn om de groei of de productie te stimuleren (met inbegrip van antibiotica, coccidiostatica en andere kunstmatige hulpmiddelen die de groei stimuleren) evenals het gebruik van hormonen of analoge stoffen om de voortplanting te beheersen of voor andere doeleinden (bijvoorbeeld om tochtigheid op te wekken of te synchroniseren) zijn verboden.

3.6.5 Wettelijk verplichte behandelingen

De wettelijk verplichte behandelingen van dieren, gebouwen en installaties zijn toegelaten.

3.6.6 Declassering van meer dan driemaal behandelde dieren

Indien een dier of een groep dieren, met uitzondering van inentingen, behandelingen tegen parasieten en verplichte uitroeiingsplannen, in de loop van twaalf maanden meer dan drie behandelingen krijgt met synthetische chemische allopathische medicijnen voor diergeneeskundig gebruik of antibiotica, of meer dan één behandeling indien hun productieve levenscyclus minder dan een jaar is, mogen de betrokken dieren of de producten die van deze dieren afkomstig zijn niet meer verkocht worden als zijnde biologische producten en vallen de dieren onder een nieuwe omschakeling.(889 Art 24 4)

3.6.7 Aan het controleorgaan te bezorgen informatie vóór de verkoop

Wanneer diergeneeskundige medicijnen worden gebruikt, worden volgende gegevens meegedeeld aan de overheid of aan het controleorgaan vóór de dieren of de dierlijke producten als biologische producten in de handel worden gebracht:

- De individueel behandelde dieren als het over grote dieren gaat, individueel of per lot in het geval van pluimvee of andere kleine dieren.
- De therapeutische ingrepen en diergeneeskundige zorgen
- De datum van de behandeling
- De diagnosedetails,
- De dosering; de aard van het behandelingsproduct, de betreffende werkzame stoffen, de behandelingswijze,
- De aanwijzingen van de arts voor de diergeneeskundige zorgen, met rechtvaardiging en met de na te leven wachttijden alvorens de dierlijke producten als biologisch in de handel te brengen.

3.7 Aankoop van niet-biologische dieren: beperkt

Wanneer geen biologische dieren beschikbaar zijn, mogen de hiernavolgende gangbare dieren in biologische bedrijven binnengebracht worden mits de vermelde omschakelingstermijn in acht wordt genomen:

Tabel 26: Niet-biologische dieren die in biologische bedrijfseenheden mogen worden ingebracht

Diersoorten en voorwaarden	**Omschakelingstermijn**
Runderen, paardachtigen • Mannelijke fokdieren • Vrouwelijke dieren die nog geen jongen kregen, voor het uitbreiden of vernieuwen van de kudde, met een maximum van 10% ** van de volwassen veestapel per jaar * • Kalveren, veulens van maximum 6 maanden voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde	Voor het vlees: 12 maanden (**Met ten minste driekwart van hun leven bio**) Voor melk: 6 maanden
Varkens • Mannelijke fokdieren • Vrouwelijke dieren die nog geen jongen kregen, voor het uitbreiden of vernieuwen van de kudde, met een maximum van 20% ** van de volwassen veestapel per jaar * • Biggen die minder dan 35 kg mogen wegen, voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde.	6 maanden
Geiten, schapen • Mannelijke fokdieren • Vrouwelijke dieren die nog geen jongen kregen, voor het uitbreiden of vernieuwen van de kudde, met een maximum van 20% ** van de volwassen veestapel per jaar * • Lammeren en geitenlammeren van maximum 60 dagen voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde.	6 maanden
Jonge kippen bestemd voor de leg • Maximum 18 weken oud en vanaf de leeftijd van 3 dagen opgekweekt overeenkomstig de bionormen voor voeding en preventie, wanneer jonge biokippen ontbreken (tot 31/12/2017).	Voor de eieren 6 weken
Kuikens voor eierproductie • Ingebracht wanneer ze maximum 3 dagen oud zijn om de pluimveestapel samen te stellen, te hernieuwen of opnieuw samen te stellen wanneer er geen biodieren zijn	Voor de eieren 6 weken
Kuikens voor de productie van slachtkippen • Ingebracht wanneer ze maximum 3 dagen oud zijn om de pluimveestapel samen te stellen, te hernieuwen of opnieuw samen te stellen wanneer er geen biodieren zijn.	Voor het vlees 10 weken
Bij hoge sterfte als gevolg van ziekten of rampen Mag via het controleorgaan een afwijking gevraagd worden bij het Agentschap voor Landbouw en Visserij.	

** Dit percentage mag tot 40% opgevoerd worden bij aanzienlijke uitbreiding of bij verandering van ras of specialisatie (afwijking aan te vragen bij het controleorgaan).*
Het mag eveneens tot 40% gaan voor rassen die dreigen te verdwijnen. In dat laatste geval mogen de dieren zelfs al jongen gehad hebben (afwijking aan te vragen bij het controleorgaan).

*** Voor eenheden met minder dan 10 paardachtigen of runderen is de vernieuwing beperkt tot één dier per jaar.*
**** Voor eenheden met minder dan 5 varkens, schapen of geiten is de vernieuwing beperkt tot één dier per jaar.*

4 Bio en niet-bio in één bedrijf

Wanneer in hetzelfde bedrijf bio en niet-bio wordt geproduceerd, moeten de percelen en opslagruimten duidelijk van elkaar gescheiden zijn.
Bovendien wordt het bedrijf als geheel aan controle onderworpen.

4.1 Plantaardige productie

Het is verboden dezelfde variëteiten of moeilijk van elkaar te onderscheiden variëteiten zowel bio als gangbaar te telen, behalve in twee uitzonderingsgevallen:

- Bij omschakeling van boomgaarden, erkende landbouwkundige proefnemingen en de productie van zaden en plantgoed, maar:

- alleen met de aangewezen maatregelen die scheiding tussen biologische en niet-biologische producten garanderen,
- mits het controleorgaan bij iedere oogst ten minste 48 uur vooraf te verwittigen en aan het controleorgaan na afloop van de oogst de geoogste hoeveelheden en de genomen maatregelen mee te delen,
- en voor boomgaarden met een omschakelingsplan van maximum 5 jaar (afwijking aan te vragen bij het controleorgaan).

- Voor grasland dat uitsluitend voor beweiding wordt gebruikt.

4.2 Dierlijke productie

In de veeteelt mogen dezelfde soorten niet biologisch én gangbaar gehouden worden in hetzelfde bedrijf, behalve voor onderzoek en onderricht maar dan mits de aangewezen maatregelen zijn genomen (afwijking aan te vragen bij het controleorgaan).
Twee bedrijven worden als van elkaar onderscheiden beschouwd als de juridische structuur verschilt en als de sanitaire eenheid (sanitelnummer) verschilt.

4.2.1 Beweiding van biopercelen met gangbare dieren

Niet-biologische dieren mogen biologisch weiland jaarlijks gedurende een beperkte periode gebruiken, mits

- Zij voortkomen uit landbouwstelsels die toelagen voor milieuvriendelijke landbouw kunnen genieten,
- En de biologische dieren zich niet gelijktijdig op de betreffende weilanden bevinden
- En het om **verschillende soorten** gaat.

De landbouwer bewaart in dat het geval de stukken ter rechtvaardiging.

5 Omschakeling

Meteen na ontvangst van de **kennisgeving van activiteit** en van het ondertekende **contract** begint de omschakelingsperiode.
Producten die de benaming *"in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen product"* krijgen, worden pas geoogst vanaf 1 jaar na de kennisgeving (jaar N+1). Voor die tijd hebben de geoogste producten nog altijd het statuut *'gangbaar' (*of oogst C1*)*. Tijdens de hele omschakelingsperiode moeten alle regels van de biologische productie nageleefd worden.

- **Onverwerkte plantaardige producten:**
  Onverwerkte plantaardige producten mogen na het eerste omschakelingsjaar verkocht worden met de vermelding *"in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen product"*.
- **Bereide/verwerkte plantaardige producten:**
  Bereide/verwerkte producten op basis van een *in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen* ingrediënt mogen de vermelding *"in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen"* gebruiken indien ze slechts één landbouwingrediënt bevatten.
- **Dierlijke producten**

De vermelding *"in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen"* is nooit van toepassing voor dierlijke producten.

5.1 Omschakeling van gewassen

Er bestaan drie soorten omschakeling, afhankelijk van wat u teelt:

5.1.1 Eenjarige teelten*

Wij vestigen uw aandacht op het belang van de **inzaai- of uitplantdatum.**
Als u zo snel mogelijk na de omschakelingsperiode bioproducten wilt verkopen, is het van belang dat u uw activiteit meldt vóór de winterzaai (oktober-november).
Voorbeeld: als u uw kennisgeving in oktober opstuurt, kunt u reeds na 2 jaar omschakeling bioproducten verkopen (2de geval), maar als u de kennisgeving pas in maart opstuurt, zullen uw producten na 2 jaar nog steeds in omschakeling zijn en moet u tot het 3de jaar wachten alvorens uw producten als bio te mogen verkopen (1ste geval).

- **Oogst in omschakeling (1e geval):** een product is *"in omschakeling naar de biologische landbouw"* wanneer de oogst ten minste 1 jaar (jaar N+1) na de aanmelding van de percelen plaatsvindt. De oogst zal nog altijd *"in omschakeling naar de biologische landbouw"* zijn als het inzaaien of uitplanten gebeurt voor er 2 jaar verstreken zijn na de aanmelding van de percelen (jaar N+2). In dat geval zal de oogst pas bio zijn na 3 jaar (jaar N+3).

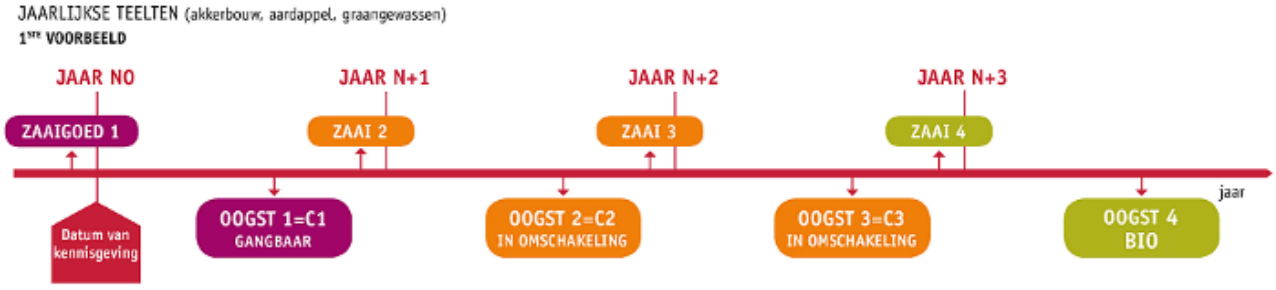

- **Bio oogst**: **(2e geval):** om een product als *"biologisch"* in de handel te kunnen brengen, moet het inzaaien of uitplanten ten minste 2 jaar (jaar n+2) na de aanmelding van de percelen gebeurd zijn.

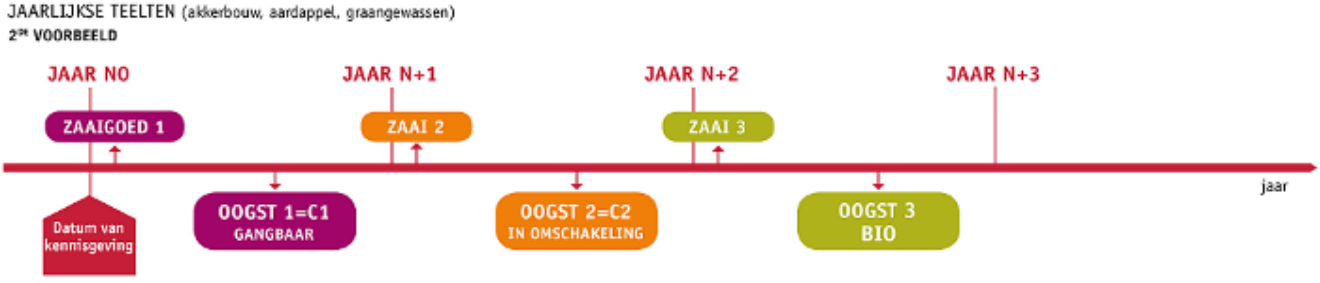

5.1.2 Weiland en blijvende voedergewassen

- **Weiland/voedergewas in omschakeling**: weiland en voedergewassen zijn *"in omschakeling naar de biologische landbouw"* vanaf 1 jaar (jaar N + 1) na de aanmelding van het perceel.
- **Biologisch weiland/voedergewas**: de producten mogen pas als *"biologisch"* verkocht worden als ze zijn geoogst vanaf 2 jaar (jaar N+2) na de aanmelding.

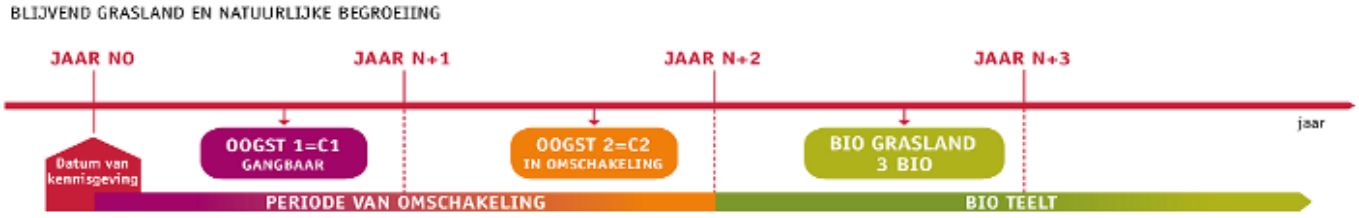

5.1.3 Andere doorlevende gewassen.

- **Oogst in omschakeling**: de producten zijn *"in omschakeling naar de biologische landbouw"* als ze zijn geoogst vanaf 1 jaar (jaar N+1) na de aanmelding van het perceel.
- **Biologische oogst:** de producten mogen als "biologisch" verkocht worden na een omschakelingsperiode van ten minste 3 jaar (jaar N +3) vóór de eerste oogst. ·

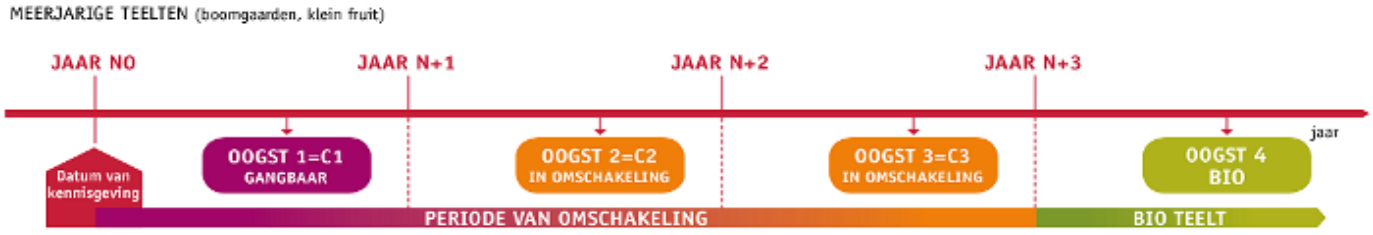

Tabel 27: Duur van de omschakeling voor gewassen

Productie	**Verwijzing naar de biologische landbouw**
Product geoogst minder dan 12 maanden na het begin van de omschakeling	Geen verwijzing naar de biologische landbouw
Product geoogst ten minste 12 maanden na het begin van de omschakeling	Product uit omschakeling naar de biologische landbouw
Eenjarige teelt: gewas ingezaaid ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw
Weiland en blijvend voedergewas: gebruik ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw
Ander doorlevend gewas: productie geoogst ten minste 3 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw

5.1.4 Buitenruimte voor niet-herbivoren

De omschakelingsperiode voor buitenruimte van niet-herbivore soorten mag worden teruggebracht tot 1 jaar (6 maanden indien het voorafgaande jaar geen product werd gebruikt dat in de biologische teelt niet toegelaten is) wanneer uit een analyse blijkt dat er geen organochloor- en organofosforresidu's aanwezig zijn (afwijking noodzakelijk).

5.1.5 Verkorting van de omschakelingsperiode

Indien er vóór de aanmelding van het perceel geen input is geweest die in de bioteelt verboden is, kan het Agentschap voor Landbouw en Visserij die periode erkennen als omschakelingsperiode, mits het perceel deel uitmaakte van een programma van een gelijkwaardige productiemethode en het mogelijk is daarvan het bewijs te leveren (afwijking aan te vragen aan het controleorgaan). Ook percelen bestemd voor de bioteelt die met niet toegelaten producten werden

behandeld, kunnen een verkorting van de omschakeling genieten indien die behandeling wettelijk verplicht was of verricht werd in het raam van erkende proefnemingen. Om die verkorting toe te staan zal het Agentschap voor Landbouw en Visserij rekening houden met de afbraak van het betreffende product (afwijking aan te vragen aan het controleorgaan).

5.1.6 Verontreiniging

Wanneer percelen verontreinigd zijn met verboden producten, kan het Agentschap voor Landbouw en Visserij de omschakelingsperiode verlengen.

5.2 Omschakeling voor dieren

5.2.1 Omschakeling van het hele bedrijf

Wanneer de eenheid als geheel omschakelt naar bio, bedragen de omschakelingsperiodes voor dieren **24 maanden** voor alle producties, maar men dient **alle regels** van de bioproductie vanaf het begin van de omschakeling toe te passen, met als enige uitzondering het gebruik van in het bedrijf geproduceerd voeder (dat het eerste jaar uiteraard niet bio kan zijn).
Voor het overige zijn de omschakelingsperiodes voor dieren als volgt:

Tabel 28: Individuele omschakelingsperiode voor dieren

Runderen, paardachtigen voor de slacht	12 maanden **(minimum driekwart van hun leven bio)**
Melkproductie	6 maanden
Kleine herkauwers, varkens	6 maanden
Legkippen	6 weken
Slachtgevogelte (ingebracht wanneer het maximum 3 dagen oud is)	10 weken

5.2.2 Omschakeling van dieren met het oog op bio melkproductie

Op 7/2/2016 werd de nota van de Vlaamse bevoegde overheid in verband met omschakeling melkvee publiek gemaakt. Ze is sindsdien van toepassing. Deze tekst is gebaseerd op de officiele nota : http://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving/de-wetgeving-toegelicht/omschakeling-naar-biologische-melkproductie
De bedoeling van de nota is toe te lichten onder welke voorwaarden de omschakelingsperiode van 6 maanden voor melkproductie toegelaten kan worden. Er wordt ook gesproken over gefaseerde omschakeling omwille van de gespreide kennisgeving van percelen en dieren. Percelen doorlopen een omschakelingsperiode van ten minste één jaar alvorens de dieren worden aangemeld voor bioproductie. Door een goede planning wordt het mogelijk om de dieren vanaf de eerste dag na kennisgeving, te voorzien van voeder dat toegelaten is in productie-eenheden die een gelijktijdige omschakeling van 2 jaar doorlopen hebben.
De verordening 889/2008 laat een omschakelingsperiode van 6 maanden toe voor melkproductie bij jonge dieren en niet bio runderen die nog niet gekalfd hebben wanneer deze in een biologische productie-eenheid worden binnengebracht. Dit betekent dat de omstandigheden waarin dergelijke dieren gehouden worden identiek moeten zijn aan die van een productie-eenheid die de omschakelingsperiode al doorlopen heeft.
Meer in het bijzonder betekent dit dat de dieren die aangemeld worden, vanaf de eerste dag onder andere toegang moeten hebben tot een uitloop, dat in de stallen minstens 6 vierkante meter staloppervlakte moet zijn, dat er een veeboek moet bijgehouden worden en dat er bepaalde eisen gesteld zijn aan het voeder.

Voeder

Het voeder is het belangrijkste knelpunt. Zijn **toegelaten** vanaf de eerste dag van de omschakeling van de dieren:

- 100% biologisch voeder (aangekocht) of
- 100% voeder van percelen in tweede jaar van omschakeling die deel uitmaken van het eigen bedrijf of
- Maximaal 30% voeder van percelen in tweede jaar van omschakeling die geen deel uitmaken van het eigen bedrijf of
- Maximaal 20% voeder (door begrazing of oogst) van percelen in het eerste jaar van omschakeling die deel uitmaken van het eigen bedrijf en voor zover het blijvende voedergewassen of eiwithoudende gewassen betreft en voor zover deze percelen de voorbije vijf jaar geen deel uitmaakten van het eigen bedrijf.

Zijn met andere woorden **niet meer toegelaten** vanaf de eerste dag van de omschakeling van de dieren:

- Overige gewassen van het eigen bedrijf van percelen die niet onder controle staan
- Overige (aangekochte) voedergewassen die nog op het bedrijf aanwezig zouden zijn
- Geen mengteelten afkomstig van percelen in het eerste jaar van omschakeling

Dieren zelf

- Runderen die deel uitmaken van de kennisgeving, doorlopen een individuele omschakelingsperiode van 12 maanden en ten minste drie kwart van hun leven alvorens ze als biologisch op de markt kunnen komen.
- Kalveren die geboren worden na de kennisgeving, maar voor het verstrijken van 6 maanden doorlopen een omschakelingsperiode van 12 maanden.
- Kalveren die geboren worden na de kennisgeving en na het verstrijken van 6 maanden, hoeven geen omschakelingsperiode meer te doorlopen.
- Niet bio vaarzen, die binnengebracht worden na de kennisgeving van de dieren dienen een omschakelingsperiode van 12 maanden en ten minste drie kwart van hun leven te doorlopen alvorens ze als biologisch op de markt kunnen komen.

Melk

Bio melk: 6 maanden na kennisgeving van de dieren.

6 Opslag van niet toegelaten producten

Het is verboden in de eenheid andere grondstoffen op te slaan dan degene die zijn toegelaten voor de biologische teelt en veeteelt.
Bij wijze van afwijking op deze regels wordt het bewaren van allopathische diergeneeskundige medicijnen in het bedrijf gedoogd mits ze zijn voorgeschreven door een veearts in het kader van toegelaten behandelingen, mits ze worden opgeslagen in een gecontroleerde ruimte en mits ze in het veeboek ingeschreven staan.

7 Verwerkte producten

Ingrediënten die niet uit de landbouw komen en gebruikt mogen worden (additieven, hulpstoffen en andere producten) moeten in bijlage VIII van verordening (EG) Nr°889/2008 staan.

7.1 Producten met 95% ingrediënten uit de biologische landbouw

De ingrediënten uit de landbouw moeten afkomstig zijn uit de biologische landbouw, behalve als ze binnen de Europese Unie niet in voldoende mate biologisch beschikbaar zijn. *Nauwkeurige lijst in bijlage IX van verordening (EG) Nr° 889/2008.*

7.2 Verwerkings- of opslagactiviteiten verricht door onderaannemers

Indien sommige onderdelen van de verwerking (bijvoorbeeld granen sorteren, dieren slachten, vruchtenpersen…) of van de opslag worden verricht door een onderaannemer of een loonwerker, dan moet die zijn activiteit eveneens aangeven en gecontroleerd worden (zie ook rubriek 1.1.).

8 Etikettering, publiciteit

8.1 Producten met 95% ingrediënten uit de biologische landbouw

Als deze producten uit de EU komen, moeten ze op consumentenverpakking het Europees logo dragen met de vermelding “EU Landbouw” of “Niet-EU Landbouw” of “EU/niet-EU Landbouw”, naargelang de ingrediënten die meer dan 2% van de landbouwingrediënten uitmaken al dan niet uit de Europese Unie komen.
Indien het hoofdingrediënt een product uit jacht of visvangst is en alle andere ingrediënten uit de landbouw biologisch zijn, mag men eveneens verwijzen naar de biologische landbouw in hetzelfde gezichtsveld als waar de handelsbenaming staat.
Deze producten moeten ook verwijzen naar het controleorgaan.

8.2 Producten met minder dan 95% ingrediënten uit de biologische landbouw

Er mag alleen naar de biologische landbouw worden verwezen in de ingrediëntenlijst, aangevuld met het percentage biologische ingrediënten in verhouding tot het totale percentage landbouwingrediënten; dat alles moet in dezelfde letters vermeld staan als de ingrediëntenlijst.
Deze producten moeten ook verwijzen naar het controleorgaan.

8.3 Plantaardige producten in omschakeling

Plantaardige producten in omschakeling (d.w.z. geoogst ten minste 12 maanden na het begin van de omschakeling) mogen de vermelding "in de periode van omschakeling naar de biologische landbouw verkregen product" dragen, samen met de verwijzing naar het controleorgaan.

8.4 Verwijzing naar het controleorgaan

De verwijzing naar het controleorgaan moet gebeuren in de vorm "BE-BIO-01" (Certisys) of "BE- BIO-02" (Tuv Noord Integra) of "BE-BIO-03" (Quality partner).

9 Producten transporteren in gesloten containers

Bioproducten mogen alleen naar andere eenheden vervoerd worden in gesloten verpakkingen, containers of voertuigen waarop de volgende vermeldingen staan (of vergezeld van een document dat eraan gekoppeld is en waarop de volgende vermeldingen staan):

Naam en adres van de producent (en eigenaar en verkoper indien nodig)
Naam van het product
Verwijzing naar de biologische landbouw
Verwijzing naar het controleorgaan

Indien deze producten rechtstreeks tussen twee gecontroleerde marktdeelnemers vervoerd worden, hoeft de verpakking niet gesloten te zijn maar de hogergenoemde vermeldingen moeten dan in een transportdocument staan.

10 Rechtstreekse verkoop op het bedrijf

Alle hoeveproducten mogen op de zetel van het bedrijf verkocht worden aan de eindverbruiker.
Als aan aankoop-verkoop van biologische producten wordt gedaan, zowel voorverpakt als onverpakt, moeten de volgende voorwaarden nageleefd worden:

1. Een marktdeelnemer die biologische producten rechtstreeks en in een **voorverpakte vorm** verkoopt aan de consument of de eindgebruiker, **is vrijgesteld van het controlesysteem** (889 art. 28) op voorwaarde dat:

- (1) hij niet produceert, (2) niet verwerkt, (3) niet opslaat op andere plaatsen dan gekoppeld aan zijn verkooppunt,
- Hij geen biologische producten of producten uit omschakeling naar de biologische landbouw invoert uit derde landen,
- Hij de verkoopactiviteit niet uitbesteedt aan derden,
- Hij geen producten uitvoert die zijn geproduceerd overeenkomstig de productieregels die vastliggen in de Verordeningen.

2. Een marktdeelnemer die biologische producten rechtstreeks en in **niet-voorverpakte vorm** verkoopt aan de consument of de eindgebruiker, **is NIET vrijgesteld van het controlesysteem.**

3. Elke marktdeelnemer die vrijgesteld is van het controlesysteem moet de officiële verklaring daarvan schriftelijk richten aan het Agentschap voor Landbouw en Visserij. Hij verbindt zich ertoe de bepalingen van de verordeningen en van het betreffende gewestbesluit na te leven en de dienst op de hoogte te brengen

zodra de voorwaarden voor vrijstelling niet langer vervuld zijn.

11 Nagaan van de biologische garanties van de grondstoffen

11.1 BIO-producten of producten in omschakeling

Wanneer u **bio producten of landbouwkundige producten in omschakeling** aankoopt zoals bvb bio maïs, dierenvoeder of granen, enz. dan moet u de kopie van het bio certificaat van uw leverancier controleren voor u het aankoopt en op uw bedrijf binnenbrengt. U kan de geldigheid en de authenticiteit van het certificaat van uw leverancier verifiëren via

- De website van het controleorganisme op dit certificaat
- http://www.biocerti.be/ voor Belgische bedrijven
- https://www.bioc.info/ voor buitenlandse bedrijven

Op dit certificaat moet u nagaan of:

- Het product dat u aankoopt op het certificaat vermeld staat.
- Het certificaat nog geldig is of zal zijn op moment van levering en betaling.
- Het certificaat op naam van de verkoper staat.

Op het moment van de levering moet u nagaan of de vermelding « afkomstig uit de biologische landbouw » en de naam en/of de code van het controleorganisme van de verkoper uitdrukkelijk op de leverbon en de aankoopfactuur vermeld staan. Hierdoor stelt de verkoper zich verantwoordelijk. Aarzel niet om contact op te nemen met uw controleur in geval van twijfel. Opgepast! Indien uw leverancier niet in Vlaanderen gevestigd is, moeten de geleverde bio producten voldoen aan de Vlaamse wetgeving wat betreft aanwezigheid van pesticiden.

11.2 Zaden en aardappelpootgoed

Bij het aankopen van niet-bio zaden en niet-bio aardappelpootgoed moet u er rekening mee houden dat:

- Vóór gebruik van deze zaden moet een kennisgeving of vraag voor ontheffing ingediend worden.
- De ontheffing wordt enkel verleend wanneer de er geen bio zaden voorradig zijn in de www.organicxseeds.be database.
- Enkel niet-behandelde en niet-gmo zaden en aardappelpootgoed toegelaten zijn wanneer u een goedgekeurde kennisgeving of een ontheffing krijgt.

11.3 Meststoffen, bodemverbeteraars, reinigingsproducten en ontsmettingsproducten voor gebouwen

Meststoffen of bodemverbeteraars

Wanneer u **meststoffen of bodemverbeteraars** aankoopt, is de fabrikant of de verkoper u verplicht om volgende zaken te vermelden:

- Het gehalte aan voedingsstoffen (vb NPK-gehalte dat niet onmiddellijk van belang is voor Bio).
- Uit welke grondstoffen het verkochte product bestaat (vb magnesium fosfaat of bloedmeel)

Naast deze informatie, kan u 3 soorten verklaringen vinden van de fabrikant of de verkoper:

- ***Product dat wordt aangeboden zonder enige claim naar "buikbaar in bio"***

  Voor gebruik moet de landbouwer zelf nauwkeurig nagaan wat de bestanddelen zijn van dit product en of alle bestanddelen opgenomen zijn in bijlage I van de EG Verordening 889/2008.
- **Product 'bruikbaar in de biologische landbouw'.** De fabrikant of verkoper verklaart dat zijn product mag gebruikt worden in de biologische landbouw door de vermelding 'conform aan de EG Verordening 889/2008' aan zijn factuur toe te voegen. Deze informatie is nuttig, want het is een verklaring van de verkoper. Het blijft echter de verantwoordelijkheid van de landbouwer om zelf na te gaan of alle bestanddelen van deze meststof opgenomen zijn in de bijlage I van de EG Verordening 889/2008.
- **Product 'bruikbaar in de biologische landbouw' gecontroleerd en gecertificeerd door een controle organisme.**

De fabrikant of verkoper vermeldt 'bruikbaar in de biologische landbouw overeenkomstig EG Verordening 834/2007 gecertificeerd' met daarbij de vermelding van zijn controle organisme. De samenstelling, traceerbaarheid en het productieproces worden gecontroleerd en gecertificeerd door een controle organisme.

Gewasbeschermingsmiddelen

Alle **gewasbeschermingsmiddelen** die in de biologische landbouw gebruikt worden moeten opgenomen zijn in Bijlage II van dezelfde Europese Verordening (EG) nr. 889/2008.
Alle « fyto » producten moeten daarenboven in België gehomologeerd zijn.
(Zie de website van BioForum Vlaanderen – producenten en/of www.fytoweb.be).
Vóór gebruik moet u dus nagaan of de actieve stoffen in Bijlage II vermeld staan. Indien u wenst te weten welk fytosanitair product u mag gebruiken voor een welbepaalde plaag of teelt dan kan u terecht op de lijst met in België erkende producten op fytoweb.

Reinigings - en ontsmettingsmiddelen van stallen en installaties

Elk reinigingsmiddel en desinfectiemiddel gebruikt in de gebouwen en faciliteiten (inclusief melkapparatuur) moet overeenkomstig zijn met bijlage VII van Verordening EU nr 889/2008, de lijst van toegelaten werkzame stoffen en de positieve lijst van goedgekeurde producten gedefinieerd door de FOD Volksgezondheid, beschikbaar via http://www.health.belgium.be/eportal/Environment/index.htm. De regel geldt eveneens voor het reinigen uitgevoerd door derden (bijv pluimveestallen).

11.4 Voeders voor varkens/pluimvee

Als u producent bent van varkens of pluimvee dient u extra aandacht te schenken aan de regionale afkomst van het voeder dat u koopt. De EG Verordening nr. 505/2012 van 14 juni 2012 bepaalt dat **20% van de totale jaarlijkse voeding voor niet-herbivoren moet komen van het bedrijf zelf of van binnen de regio (Europa)**. Het is de verantwoordelijkheid van de landbouwer om te voldoen aan het percentage van 20%.
Bij het kopen van het voeder voor uw varkens en/of pluimvee is het noodzakelijk dat u aan uw leverancier vraagt om

- Een verklaring waarin het percentage van het voedsel uit de regio gedefinieerd is
- Een factuur en een etiket waarop vermeld staat “Product afkomstig van de biologische landbouw, minstens X% van de voeders zijn afkomstig van de regio'.

11.5 In geval van twijfel

In geval van twijfel kan u altijd Certisys contacteren en ons de technische fiche van het product voorleggen vooraleer u het product aankoopt. Achteraf moet u ten opzichte van CERTISYS altijd de noodzaal en de conformiteit van de gebruikte producten aantonen. Het is dus belangrijk om alle bewijsmateriaal van de conformiteit van de producten zorgvuldig bij te houden (vb. Aankoopfacturen, leveringsbonnen, technische fiches, etiketten, de oorspronkelijke verpakking…)
Elk jaar stellen we het gebruik van niet conforme producten vast. Dit kan tot gevolg hebben dat de percelen en de productie wordt gedeclasseerd. Dit kan zware gevolgen hebben en kan de financiële stabiliteit van de boerderij in gevaar brengen.

12 Controlevereisten

Iedere producent die producten als biologisch op de markt brengt, moet gecontroleerd worden door een erkende instantie en de bijdrage betalen die in het door het Agentschap voor Landbouw en Visserij goedgekeurde tarief staat. Certisys is erkend voor het uitvoeren van controles op biologische producten in België en in het Groothertogdom Luxemburg.

Privélabels (Biogarantie®, Nature et Progrès…) ontslaan de marktdeelnemer niet van de officiële controle.

12.1 Controle systeem

Elk jaar moet de producent zijn kennisgeving van percelen doorgeven aan zijn controle organisme. Bij elke producent zal een fysieke controle plaatsvinden. Na elk bezoek wordt een controlerapport opgemaakt en medeondertekend door de marktdeelnemer of zijn vertegenwoordiger.

Een producent die met biologische productie begint, moet het kennisgevingsformulier en een contract met een erkend

controleorgaan invullen.
Hij moet ook later elke wijziging ten opzichte van de in deze kennisgeving meegedeelde gegevens doorgeven.

12.1.1 Erkenningscontrole

De erkenningscontrole is de eerste controle waarbij de controleur nagaat of u aan de wettelijke vereisten voldoet. Hij maakt een afspraak ten laatste 60 kalenderdagen na het ontvangen van uw aanvraag.

Op basis van deze controle wordt een attest van omschakeling opgemaakt. Vanaf het moment dat u de aanvraag tot controle doet, dient u het bio lastenboek te respecteren. Het is dan ook vanaf deze datum dat de omschakelingsperiode begint. Tijdens de eerste controle zal de controleur van Certisys nagaan of alle nodige maatregelen genomen zijn op het bedrijf om er zich van te verzekeren dat de regels voor biologische landbouw er worden nageleefd.

- **Voor plantaardige productie:**

Volgende informatie is noodzakelijk bij aanvang van de controle:

- ✓ Een volledige beschrijving van de productie-eenheid (lijst van alle percelen die worden uitgebaat)
- ✓ Installaties (gebouwen, opslagplaats, verwerkingsruimte, verpakkingseenheid, verpakking van de producten)
- ✓ Een volledige beschrijving van de opslaginstallaties van de door het vee geproduceerde mest.
- ✓ Een uitspreidingsplan voor die meststoffen, gekoppeld aan een volledige beschrijving van de oppervlakten die gebruikt worden voor gewasproductie
- ✓ In voorkomend geval de contractuele schikkingen die met andere landbouwers zijn getroffen voor het uitspreiden van de meststoffen
- ✓ Proces/ opvolging van het voedsel na de oogst (loonwerkers?)

- **Voor dierlijke productie:**

Volgende informatie is noodzakelijk bij aanvang van de controle:

- ✓ Een volledige beschrijving van de productie-eenheid (weilanden, buitenruimtes)
- ✓ Doel van de dieren (melk/vlees runderen, vleeskippen/legkippen)
- ✓ Installaties (veestallen, opfokstallen, opslag)
- ✓ Beschrijving van het voederrantsoen
- ✓ Kweekpraktijken
- ✓ Ziektepreventie (medicijnen)

- **Bezoek van de installaties**
- ✓ Opslag
- ✓ Apotheek
- ✓ Meststoffen (evaluatie van niet-toegestane producten)

12.1.2 Steekproefsgewijze controles

Het controlesysteem voorziet doelgerichte controles, ook steekproefsgewijze controles genoemd. Hun aantal wordt bepaald door een **risicoanalyse** en kan niet hoger zijn dan 6. Deze bezoeken worden vaak onaangekondigd uitgevoerd, maar kunnen eveneens op afspraak gebeuren.
De bezoeken bestaan uit:

- **Bezoek op het terrein**

De controleur stemt zijn bezoek af rekening houdend met het seizoen en met wat er zal geproduceerd worden:

- ✓ In de winter zullen eerder de stallen, de installaties en de opslagplaatsen bezocht worden
- ✓ Tijdens de teeltperiode zullen eerder de percelen bezocht worden.

- **Staalnames**

De controleur neemt een staal van de bodem, de oogst of van de dierlijke producten. Het aantal analysen dat moet gebeuren over een periode van één jaar wordt ook bepaald door de risicoanalyse.

12.1.3 Jaarlijkse hernieuwingscontrole

De jaarlijkse controle gebeurt op afspraak. Het is een controle ter plaatse waarbij zowel een fysieke controle van de productie-eenheid zal gebeuren, alsook een administratieve controle op basis van de boekhouding en andere informatie.

Documenten bij te houden of voor te bereiden voor de controle door de landbouwer:

- **Voor plantaardige producties:**
- ✓ Teeltboek
- ✓ Lijst van de percelen
- ✓ Stock opname

- **Voor dierlijke producties:**
- ✓ Veeboek
- ✓ verhandelingsbon voor dieren

- **Voor het nagaan van de administratieve gegevens:**
- ✓ Accreditatie van de leveranciers (biocertificaten)
- ✓ Klachtenregister
- ✓ Volledige inkomende en uitgaande boekhouding

12.2 Toegang tot ruimten en documenten

De producent geeft de overheid of het controleorgaan de toelating om, voor zover de controle het vereist, alle delen van de eenheid en alle lokalen te betreden, alsmede toegang tot de boekhouding en de bijbehorende bewijsstukken te krijgen.
Hij levert alle informatie die redelijkerwijs noodzakelijk is voor de controle.

12.3 Up to date te houden documenten

12.3.1 Geld- en goederenboekhouding

Een geld- en goederenboekhouding wordt bewaard in de eenheid of in de lokalen; aan de hand daarvan moeten de volgende gegevens opgezocht kunnen worden:

- ✓ De leverancier en, indien dit niet dezelfde is, de verkoper of uitvoerder van de producten;
- ✓ De aard en de hoeveelheid van de biologische producten die aan de eenheid werden geleverd en desgevallend de aard en de hoeveelheid van alle materialen die werden gekocht en het gebruik ervan, alsmede in voorkomend geval de samenstelling van samengestelde dierenvoeders;
- ✓ De aard en de hoeveelheid van de biologische producten die in de lokalen opgeslagen zijn;
- ✓ De aard, de hoeveelheid, de bestemmelingen en, indien dit niet dezelfde zijn, de andere kopers dan eindverbruikers van ieder product dat de eenheid heeft verlaten.
- ✓ De boekhoudkundige documenten bevatten eveneens de resultaten van de verificatie die heeft plaatsgevonden bij ontvangst van de biologische producten. De verificatie slaat ook op het controleren of de aangekochte biologische producten door een certificaat gedekt zijn;
- ✓ En elke andere informatie die het controleorgaan vraagt om de controle met goed gevolg te kunnen uitvoeren.
- ✓ De gegevens in de boekhoudkundige documenten worden gestaafd door de aangewezen bewijsstukken.

Uit de boekhoudkundige documenten blijkt een evenwicht tussen wat binnenkomt en wat buiten gaat.

12.3.2 Teeltaantekenboek

Het teeltaantekenboek moet in de vorm van een register op de bedrijfszetel bijgehouden worden en voor controle

beschikbaar zijn.
Er staat minstens in:

- ✓ Voor meststoffen: datum van aanbrengen, soort meststof en hoeveelheid, de betrokken percelen;
- ✓ Voor fytofarmaceutische producten: de reden voor de behandeling, datum van de behandeling, soort product en behandelingsmethode;
- ✓ Voor andere landbouwinput: datum, soort product en aangekochte hoeveelheid;
- ✓ Voor de oogst: datum, soort en hoeveelheid biologische productie of productie in omschakeling.

De landbouwer bewaart eveneens de documenten die het gebruik van andere meststoffen dan stalmest uit de bioteelt wettigen en de documenten m.b.t. de verrichte fytosanitaire behandelingen.

12.3.3 Veeboeken

Veeboeken worden opgesteld en blijven op de bedrijfszetel permanent toegankelijk voor controleorganen of -instanties. Deze registers zijn bedoeld om een volledige beschrijving te geven van de wijze waarop de veestapel wordt gehouden en moeten de volgende gegevens bevatten:

- ✓ Dieren die het bedrijf binnenkomen: herkomst, datum van binnenkomst, identificatiemerk, diergeneeskundige voorgeschiedenis, reden voor opname en omschakelingsperiode voor gangbare dieren.
- ✓ Dieren die het bedrijf verlaten: leeftijd, aantal, gewicht in het geval van slacht, identificatiemerk en bestemming;
- ✓ Eventuele verliezen van dieren en de oorzaak daarvan;
- ✓ Voeding: soorten voeder, met inbegrip van voedingssupplementen, aandelen van de verschillende bestanddelen van het rantsoen, periodes van toegang tot de buitenruimte als er wat dat betreft beperkingen zijn;
- ✓ Preventie, therapeutische tussenkomsten en diergeneeskundige zorgen: behandelingsdatum, diagnose, aard van het gebruikte product, behandelingsmodaliteiten, met rechtvaardigingsgronden en opgelegde wachttijden voor de verkoop van de dierlijke producten.
- ✓ Sanitaire ontruiming van stallen en uitloop voor pluimvee.

De landbouwer bewaart de voorschriften van de veearts voor diergeneeskundige zorgen en de bewijsstukken voor de sanitaire ontruiming van pluimveestallen en uitloop, de rechtvaardigingsgronden voor het gebruik van gangbare voeders en het grazen van gangbare dieren op zijn percelen.

12.4 Identificatie van de dieren

De dieren moeten permanent geïdentificeerd zijn aan de hand van technieken die op de betreffende soort afgestemd zijn: individueel voor grote zoogdieren, individueel of per lot voor pluimvee en kleine zoogdieren.
De identificatie van de dieren en hun producten moet verzekerd zijn over heel het distributiecircuit, meer bepaald tijdens het transport, de slacht en de verwerking achteraf.

12.5 Verkoop van dieren

Dieren die als biologisch worden verkocht, moeten vergezeld gaan van een verhandelingsbon.

12.6 Verwerking

Als de producent zijn producten zelf verwerkt, moet hij een boekhouding bijhouden van ingrediënten, additieven en productiehulpstoffen (aard, hoeveelheid, herkomst) en de recepten en de productiefiches bijhouden. De biogrondstoffen moeten worden aangekocht bij gecontroleerde en gecertificeerde leveranciers.

13 Premies voor biologische landbouw

Voor meer informatie: neem contact op met Het Agentschap voor Landbouw en Visserij via http://lv.vlaanderen.be/nl/bio/subsidies-bio.

14 Nuttige adressen

Vlaamse Overheid

Afdeling Duurzame Landbouw Ontwikkeling
Agentschap voor Landbouw en Visserij

Vanessa De Raedt
Ellipsgebouw, 6e verdieping
Koning Albert II-laan 35, bus 40 - 1030 Brussel
Tel: 02 552 78 86
vanessa.deraedt@lv.vlaanderen.be
http://lv.vlaanderen.be/nl/bio

Bioforum Vlaanderen

An Jamart
Quellinstraat,42 - 2018 ANTWERPEN
Tel: 03/286.92.72
an.jamart@bioforum.be
www.bioforumvlaanderen.be

Bio zoekt boer

Nauwgezette begeleiding van de stappen tot omschakeling.

Sander Van Haver
Diestsevest 40 – 3000 Leuven
Tel: 0470 26 66 60
sander.van.haver@biozektboer.be
www.biozoektboer.be

Inagro

Afdeling Biologische Productie
Praktijkgericht onderzoek en voorlichting voor de biologische akkerbouw, groenteteelt in open lucht en voederteelten.
Ieperseweg 87
8800 Rumbeke-Beitem
www.inagro.be

Landwijzer

Uniek opleidingscentrum voor biolandbouw.
Koen Dhoore
Quellinstraat 42 – 2018 Antwerpen
Tel: 03/281 56 00
info@landwijzer.be
www.landwijzer.be

Nota's

CERTISYS
K.Maria Hendrikaplein 5-6 – B 9000 Gent
TEL 32(0)9 245 82 36
info@certisys.eu - www.certisys.eu

Document PU4451nl17 Verantwoordelijke uitgever: Blaise Hommelen – Directeur Certisys